

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Організація і методика обліку касових операцій
та аналізу ліквідності балансу
(на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»**

ШИФР КРМ.ОтаА.1.580-03.1.20

Здобувача: _____ Шаповал О.В.

Керівник: _____ доц. Тарасова О.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "б" червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки
і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

«_____» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА *Шаповал Олексія Валентиновича*

1. Тема роботи: «Організація і методика обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»
Затверджена наказом від 06 жовтня 2023 р. наказ № 580-03
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 6 червня 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022 роки.
4. Перелік питань, які потрібно розробити: Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 37, рисунків – 7 .

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **15 лютого 2024 р.**

Керівник _____ Тарасова О.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Шаповал О.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	16.03.24 - 21.04.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аналізу за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.04.24- 28.05.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.05.24 - 6.06.24	

Здобувач-магістр _____ Шаповал О.В.

Керівник роботи _____ Тарасова О.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр Шаповал О.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних і методичних положень та визначення основних шляхів вдосконалення обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі було розглянуто теоретичні основи організації і методики обліку касових операцій, проведено аналіз підходів до визначення поняття «грошові кошти» в економічній літературі, розглянуто їх класифікацію, наведена нормативно - правова база обліку касових операцій підприємства, їх документальне оформлення та синтетичній і аналітичний облік, а також відображення інформації про касові операції у фінансовій звітності підприємства. В другому розділі проведений фінансовий аналіз діяльності та аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК», розглянуто думки вчених на дефініцію визначення категорії «ліквідність» в економічній літературі та наведено методику аналізу ліквідності балансу. В третьому розділі розглянуто організацію бухгалтерського обліку та обліку касових операцій, також здійснено аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК».

У висновках вказуються результати проведеного дослідження організації і методики обліку касових операцій ТОВ «ДРУЖБА СВК», запропоновано рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу, а також пропозиції, що призведуть до покращення діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 86 с.;
таблиць	- 37 ;
рисунків	- 7.

ЗМІСТ

	С.
Вступ	5
1. Теоретичні основи організації і методики обліку касових операцій підприємства	8
1.1. Економічна сутність грошових коштів	8
1.2. Нормативно-правова база та завдання фінансового обліку касових операцій	13
1.3. Методологія фінансового обліку касових операцій за національними стандартами	15
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»	33
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	33
2.2. Аналіз ліквідності балансу підприємств	36
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»	42
2.3. Загальний аналіз фінансового стану ТОВ «ДРУЖБА СВК»	52
3. Практика бухгалтерського обліку, обліку касових операцій та аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК»	65
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві	65
3.2. Організація бухгалтерського обліку касових операцій у ТОВ «ДРУЖБА СВК»	75
3.3. Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК»	77
Висновки та пропозиції	80
Список використаних джерел	83

ВСТУП

Актуальність теми. Кожне підприємство незалежно від форм власності та господарювання для здійснення господарської діяльності і вступає в економічні відносини з постачальниками, покупцями, іншими дебіторами, кредиторами тощо. Такі відносини формують систему грошових розрахунків, які здійснюються в готівковій та безготівковій формі. Готівкові розрахунки є однією зі складових грошових коштів. Грошові кошти – це найбільш ліквідні активи підприємства, що складаються з готівки в касі підприємства, коштів на рахунках в банку та інших еквівалентів. Безготівкові гроші стають невід'ємною частиною життя кожної людини, швидко витісняючи готівку. Проте готівкові кошти витримують «конкуренцію» з безготівковими, коли мова йде про виплату підприємством заробітної плати працівникам, компенсації витрат на відрядження, а також при здійсненні інших господарських витрат, як правило, проведених через касу підприємства. Усі ці операції з грошовими коштами відображаються в документах і регістрах бухгалтерського обліку підприємства. Повсякденний контроль за своєчасністю і повнотою здачі грошових коштів в установи банків, використанням їх за призначенням є одним з важливіших завдань бухгалтерського обліку. Тому грошові кошти потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства. Управління ними ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також величини грошових коштів із точки зору ефективності платежів і оптимального забезпечення операційної діяльності підприємства фінансовими ресурсами. Цим і пояснюється актуальність обраної теми даної роботи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження класиків економічної теорії, наукові праці вітчизняних учених з питань обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу підприємства, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, річні звіти, дані статистичної звітності, виробничо-фінансові плани, довідкові матеріали.

Проблемою дослідження обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу займалися вчені та дослідники: О. Г. Біла, І. Бланк, І.А. Бержанір, Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.І. Гончар, К. Глядько, Н.М. Дєєва, А.Г. Загородний, В. Завгородній, В. М. Івахненко, Л.В.Івченко, Л.О. Коваленко, В. Ковальов, В. М. Костюченко, Ю.В. Кравцов, Л. Лігоненко, О.В. Люта, О. Ю. Мірошник, Є. В. Мних, О.О. Олійник, О.О. Орлов, Т.В. Польова, Н.Г. Пігуль, Т.С. Пічугіна, А. Поддєрьогін, С.М. Роговой, Є.Г. Рясних, Г.В. Савицька, В.Сопко, С.М. Остафійчук, О. Терещенко, О.Ф. Томчук, О. Шеремет В.Ю. Фабіянська, Н.А. Хрущ, А.В. Череп та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення питань обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК» відповідно до законодавчих і нормативних актів та пошук шляхів вдосконалення даних аспектів на підприємстві.

Задачами дослідження є: вивчення теоретичних основ обліку касових операцій підприємства; розкриття сутності грошових коштів, розгляд нормативно-правових документів, які регулюють облік касових операцій, документальне оформлення та відображення на рахунках бухгалтерського обліку касових операцій, проведення аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК», фінансового аналізу та аналізу ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2021-2022рр.; вивчення організації бухгалтерського обліку та обліку касових операцій ТОВ «ДРУЖБА СВК», формування рекомендацій щодо покращення організації обліку на даному підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є касові операції підприємства, а предметом дослідження – облік касових операцій та аналіз ліквідності балансу підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися такі методи дослідження: методи наукової абстракції, індукції та дедукції, групування, порівняння, абсолютних та відносних величин, аналізу і синтезу, методи конкретизації, моделювання, аналогії, спостереження, балансовий метод.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу підприємства.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ (секція обліку і аудиту) 28 березня 2024 р. м. Одеса.

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 86 стор., містить 37 таблиць на 35 стор., 7 рисунків на 5 стор., список використаних джерел з 43 найменувань на 4 стор.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація грошових коштів підприємств

Грошові кошти відіграють важливу роль в виробничо-господарській діяльності підприємства – за допомогою грошових коштів підприємство в процесі своєї діяльності придбає сировину, основні засоби, тим самим нарощувати обсяги виробництва продукції (виконання робіт і надання послуг), розраховується з працівниками по оплаті праці, з бюджетом тощо. Але для того, щоб підприємство мало можливість ефективно використовувати наявні у нього грошові кошти, необхідно правильно організувати їх облік і здійснювати контроль за витратами.

Грошові кошти – це найбільш ліквідні активи підприємства, що у будь-який момент і досить швидко можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань.

Вільні грошові кошти підприємства зберігаються на рахунках у банках: поточних в національній та іноземній валютах та інших рахунках у банку та в касі підприємства.

В Україні існує обмеження на зберігання грошових коштів в касі та використання готівки. Суми в касі можуть зберігатися ними лише в розмірах, які встановлюються підприємством самостійно на підставі заяви-розрахунку.

Грошові розрахунки можуть набувати як готівкової, так і безготівкової форми. Безготівкові розрахунки - це грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, коли гроші (кошти) списуються з рахунка платника і переказуються на рахунок отримувача коштів.

Між готівковими і безготівковими розрахунками існує тісний взаємозв'язок. Так, одержуючи виручку за реалізовану продукцію в безготівковій формі, підприємство повинно отримати в установленому порядку в банківській установі готівку для виплати заробітної плати, покриття різних витрат, на господарські потреби тощо. У цьому разі гроші, що надійшли в безготівковій фор-

мі, можуть бути отримані в банку в готівковій формі. Підприємства торгівлі, сфери обслуговування населення, реалізуючи товари, виконуючи замовлення, надаючи послуги, отримують плату за це, зазвичай, готівкою. Водночас їхні розрахунки з постачальниками, фінансово-кредитними установами, цільовими фондами в переважно здійснюються в безготівковій формі.

Готівкову форму розрахунку застосовують:

- для розрахунків із працівниками (виплата заробітної плати, грошових компенсацій, премій, дивідендів, пенсій тощо);
- забезпечення нагальних господарських потреб (на придбання канцелярських товарів, оплату витрат на відрядження тощо);
- розрахунки між підприємствами - діловими партнерами (розрахунки за сировину, матеріали, товари тощо, але не більше ніж 10 тис. грн. на день [6], за умови відсутності в них податкової заборгованості).

Питання визначення та класифікації поняття «грошові кошти» вивчали в своїх працях такі науковці, як І. Бланк, Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, А.Г. Загородний, В. Завгородній, Л.В.Івченко, В. Ковальов, В. М. Костюченко, Л. Лігоненко, А. Поддєрьогін, В.Сопко, С.М. Остафійчук, О. Терещенко, О. Шеремет та ін., але проведений аналіз економічної літератури та нормативних джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення та класифікації поняття «грошові кошти».

Підходи до визначення поняття «грошові кошти» в нормативних актах та економічній літературі наведені в табл.1.1.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «грошові кошти» в нормативних актах та економічній літературі*

Нормативний акт/автор	Визначення поняття «грошові кошти»
НП(С)БО1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»	готівка в касі та депозити до запитання
Л.В.Івченко	грошові кошти є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та може бути у формі готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів до запитання.

Нормативний акт/автор	Визначення поняття «грошові кошти»
В.В. Бабіч, С.В. Сагова	під грошовими коштами розуміють валюту України та іноземну валюту
Ф. Бутинець	готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
М. Дерій	грошові кошти – основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами
Й.С. Завадський, Г.В. Осовська	грошові кошти – доходи та надходження
І.С. Несходовський	грошові кошти – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб
С.М. Остафійчук	грошові кошти є абсолютно ліквідними активами, тому до даного поняття не завжди можна віднести абсолютно всі залишки на рахунках в банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнятись від абсолютної.

* складено автором з використанням джерел [3,30,31,37]

З табл. 1.1 видно, що у нормативних актах перелічені тільки складові грошових коштів та відсутнє їх визначення, а в економічній літературі одні автори вважають грошові кошти активами, інші – доходами та надходженнями.

Класифікація грошових коштів має важливе значення для ефективного управління ними на підприємстві. В.В. Сопко вважає, що класифікація грошових коштів є початковим елементом для організації їх обліку, через те що дає хист їх структурувати відповідно до інформаційних вимог користувачів бухгалтерської інформації. В економічній літературі відсутній єдиний підхід до класифікації грошових коштів. Так, В. Сопко, В. Завгородній пропонують таку класифікацію грошових коштів [23]:

- за видами валют: національна валюта, іноземна валюта;
- за місцем зберігання: аванси видані, підзвітні кошти, еквіваленти грошових коштів, рахунок в банку, каса;
- за призначенням: необоротні, оборотні;
- за джерелами надходження: власні, запозичені, залучені.

С.М. Остафійчук виділяє наступні ознаки класифікації грошових коштів, з метою відповідності реальним потребам користувачів бухгалтерської інформації:

– за формою існування: готівкові та безготівкові грошові кошти (до готівкових грошових коштів відносити грошові кошти в касі, до безготівкових – грошові кошти на рахунках в банках та електронні гроші);

– за видом валюти: грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах (дана ознака має надзвичайно важливе значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти);

– за місцем зберігання: грошові кошти в касі; грошові кошти на рахунках в банках; електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті) – дана ознака має дуже важливе значення для проведення інвентаризації грошових коштів [37].

Таблиця 1.2 – Класифікація грошових коштів за різними ознаками*

Класифікаційна ознака	Склад грошових коштів
Залежно від рахунку, на якому вони відображені:	грошові кошти: - в касі; - на поточних рахунках; - на валютному ринку; - у підзвітних осіб.
За призначенням:	- грошові для обороту, - для спеціального призначення.
За місцем зберігання:	грошові кошти: - в банку; - в касі; - у підзвітних осіб.
Залежно від підходу до визначення обсягу грошових коштів виділяють	- в широкому сенсі – як грошові кошти авансовані у майно підприємства; - у вузькому сенсі – як частина оборотних активів, яка безпосередньо знаходиться в грошовій формі.
Залежно від джерела утворення:	- власні грошові кошти; - позикові грошові кошти.
Залежно від натурально-речової форми грошові кошти:	- готівкою; - безготівковими грошима
Залежно від ступеня ділової активності:	- активні; - пасивні
Залежно від функціонального призначення:	як запас коштів, створений з певною метою.

* складено за даними [23,24,37]

Грошові кошти підприємства за НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» підрозділяються на два види (рис.1.1):

- кошти в касі підприємства;
- кошти на рахунках у банках.

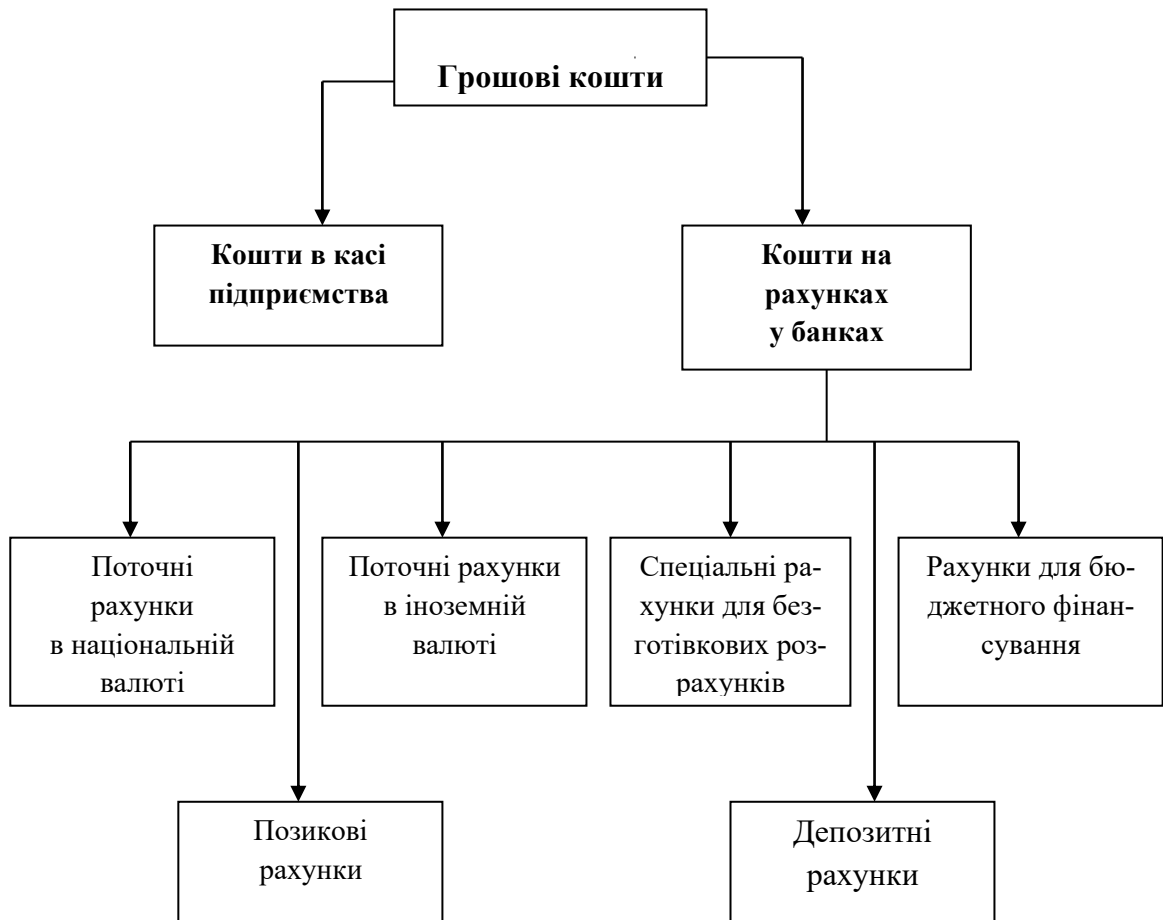

Рис. 1.1 - Класифікація грошових коштів підприємства за НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2,28]

Підприємства, які мають поточні рахунки в установах банків, зберігають на них свої кошти на договірних умовах і здійснюють розрахунки за своїми зобов'язаннями в безготівковій та готівковій формі в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України. Розрахунки готівкою підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами проводяться як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки і здійснюються через касу підприємств – касових операцій.

Касові (готівкові) операції – це операції підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами, пов'язані з прийманням та видачою готівки

при проведенні розрахунків через касу підприємства з відображенням цих операцій в касовій книзі, книзі обліку розрахункових операцій [6].

1.2. Нормативно-правова база та завдання фінансового обліку касових операцій

У відповідності зі ст. 40 Закону України «Про національний банк України» № 679 (зі змінами та доповненнями) Національний банк України встановлює правила, форми і стандарти розрахунків банків і інших юридичних і фізичних осіб в економічному обороті України з застосуванням як паперових, так і електронних документів і готівки, координує організацію розрахунків. НБУ видає нормативно-правові акти з питань, віднесених до його повноважень, що є обов'язковими для органів державної влади й органів місцевого самоврядування, банків, підприємств, організацій і установ незалежно від форми власності, а також для фізичних осіб.

Облік касових операцій регулюється такими нормативними документами:

– Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV із змінами та доповненнями.

– Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. №1591-IX із змінами та доповненнями ;

– Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» із змінами та доповненнями.

– План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. за № 291 із змінами та доповненнями.

– Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. за № 291 із змінами та доповненнями.

– Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. №148.

– Кодекс України про адміністративні правопорушення - визначає порушення норм з регулювання обігу готівки.

Основним документом, що регулює облік касових операцій є Положення №148 «Про ведення касових операцій у національній валюті України» – визначає порядок приймання і видачі готівки та оформлення касових операцій, порядок ведення касової книги і зберігання грошей, ревізія каси і контроль за дотриманням касової дисципліни підприємствами, установами та організаціями України. Вимоги цього Положення поширюються на юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на зареєстрованих у встановленому порядку фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності .

Основними завданнями обліку грошових коштів є [32]:

– правильна організація, своєчасне й законне проведення готівкових розрахункових операцій;

– контроль за дотриманням касової і розрахункової дисципліни;

– своєчасне і правильне документальне оформлення операцій з руху грошових коштів,

– щоденний контроль за збереженням готівки і цінних паперів у касі підприємства;

– інвентаризація грошових коштів і відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку;

– дотримання вимог НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Положення про ведення касових операцій № 148.

На сучасному етапі грошові кошти є найбільш ліквідними активами підприємства. Вони присутні на початковому та кінцевому етапах облікового циклу, який включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також їх продаж і отримання виручки.

1.3. Методологія бухгалтерського фінансового обліку касових операцій підприємства

Усі підприємства згідно із законодавством зберігають свої кошти в банках. Для здійснення операцій з готівкою на підприємствах створюються каси. Каса підприємства – приміщення або місце, призначене для приймання, видачі і зберігання готівкових коштів, інших цінностей і касових документів, де, як правило, ведеться касова книга. Каса повинна бути спеціально обладнана, а кошти зберігатися в металевій шафі. Видача грошей здійснюється через віконце, при зачинених дверях. Доставка отриманої готівки з банку здійснюється, в разі потреби, з охороною; не можна перевозити готівку в громадському транспорті.

Касир – це працівник, який завідує прийомом і видачою грошей, цінних паперів, управляє грошовою касою, продає квитки. В залежності від специфіки роботи, виділяються банківські касири, валютні касири, продавці - касири, працівники квиткових кас, касири-бухгалтери. З касиром обов'язково укладається договір про матеріальну відповідальність. Це матеріально-відповідальна особа, яка здійснює приймання грошей до каси, видачу їх, ведення касової книги, несе повну матеріальну відповідальність за збереження прийнятих нею грошових коштів та інших цінностей та складання касового звіту, відповідає за ліміт каси.

Касир не має право передовіряти будь кому свої обов'язки. За необхідності тимчасової заміни касира його обов'язки керівником підприємства покладаються на іншого працівника, з яким у свою чергу укладається договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

Підприємство створює необхідні умови, що забезпечують збереження грошових коштів у касі, при доставці їх з установ банків або при внесенні на поточні рахунки.

Вся готівка і цінні папери на підприємствах зберігаються, як правило, у вогнетривких металевих шафах, які після закінчення роботи закриваються ключем і опечатують сургучною печаткою касира. Ключі від металевих шаф і печатки зберігаються в касира, а дублікати - в опечатаних касиром пакетах зберіга-

ються в керівника підприємства. Зберігання в касі готівки й інших цінностей, які не належать цьому підприємству заборонено. Перед відкриттям каси і металевих шаф касир зобов'язаний оглянути їх, впевнитися в справності сигналізації і якщо помічено будь-які пошкодження, зобов'язаний сповістити про це керівника підприємства, а ті у свою чергу - в органи внутрішніх справ і забезпечити охорону каси до появи працівників міліції.

Керівник підприємства має надати касиру охорону при транспортуванні грошових коштів з установ банків або здачі в них і в разі потреби транспортний засіб.

Касові операції – це операції, пов'язані з прийманням, зберіганням, видачою готівки касами банків, підприємств, організацій тощо (рис.1.2).

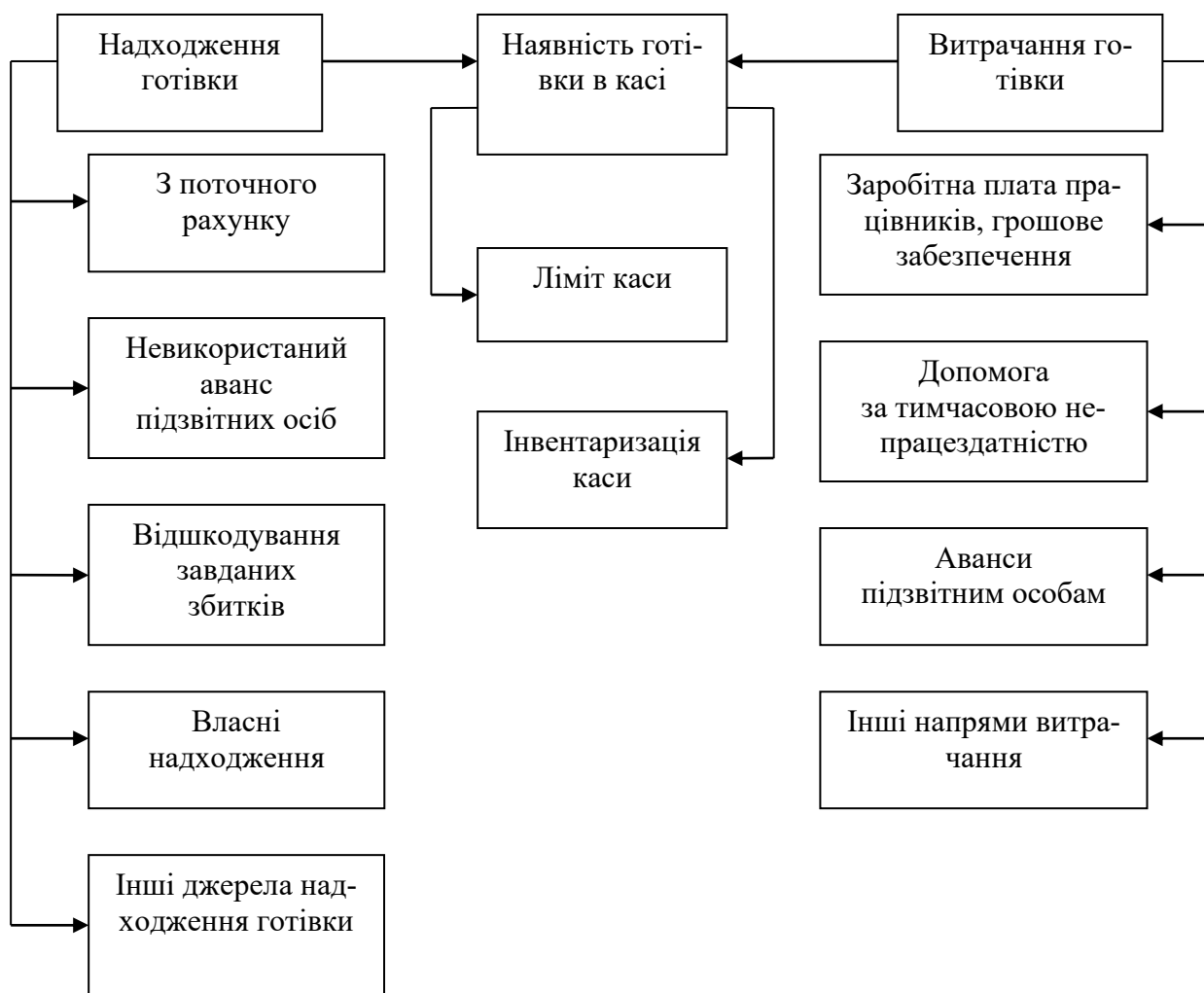

Рис.1.2 – Схематичне відображення наявності та руху грошових коштів у касі підприємства [12]

Підприємства можуть розраховуватись готівкою як за рахунок коштів, одержаних у банку, так і за рахунок готівкової виручки. Сума готівкового розрахунку з одним підприємством (підприємцем) не повинна перевищувати 10 тис. грн. на день [6]. Ці обмеження не стосуються розрахунків з фізичними особами, бюджетами, державними цільовими фондами, а також розрахунків за спожиту електроенергію, за закуплену сільгосппродукцію тощо.

Підприємству встановлюється ліміт залишку готівки в касі одним із обслуговуючих банків за вибором підприємства. В інші банки, де підприємство має поточні розрахунки, подаються копії заяви-розрахунку з установленим лімітом каси. Штраф за перевищення ліміту готівки в касі стягується в двократному розмірі сум виявленої понадлімітної готівки за кожний день. В дні виплати зарплати впродовж трьох днів дозволяється перевищення ліміту готівки в касі. Ліміт каси – це як граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі фірми в позаробочий час та забезпечити роботу на початку наступного робочого дня (п. 17 п. 3 Положення про касові операції в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 27.12.17 р. № 148). Суму готівки, що перевищує встановлений ліміт, необхідно здавати в банк для її зарахування на поточний рахунок. Кошти не називають понадлімітними коштами в день надходження, якщо сума перевищення над лімітом (п. 54 Положення 148 [6]):

– здана в сумі, що перевищує встановлений ліміт каси, до обслуговуючих банків не пізніше наступного робочого дня банку або видана для використання підприємством відповідно до законодавства (без попереднього здавання її до банку і одночасного отримання з каси банку) наступного дня на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства;

– надійшла до каси підприємства у вихідні, святкові дні та здана до банків наступного робочого дня банку та підприємства або або видана для використання підприємством відповідно до законодавства на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства наступного робочого дня.

Ліміт каси вважається нульовим, якщо підприємством його не встановлено (незалежно від причин). Уся готівка, що перебуває в касі підприємства на кінець робочого дня і не здана ним відповідно до вимог Положення 148, вважається понадлімітною, якщо підприємством ліміт каси не встановлено (незалежно від причин такого невстановлення) [6].

Згідно Положення 148 та з урахуванням особливості роботи, підприємство зобов'язане розробити та затвердити внутрішнім документом порядок розрахунку ліміту каси підприємства та відокремленого підрозділу. А потім уже, скориставшись власноруч створеним порядком, затвердити свій ліміт каси.

Рух коштів у касі оформлюють такими первинними документами:

Касові операції оформляються наступними касовими документами (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Первинні документи з обліку касових операцій [6]

Форма документа	Назва документа
КО - 1	Прибутковий касовий ордер
КО - 2	Видатковий касовий ордер
КО - 3 або КО - 3а	Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів
КО - 4	Касова книга
КО - 5	Книга обліку виданих та прийнятих старшим касиром грошей
КО - 6	Відомість на виплату грошей

Приймання готівки в касу підприємства оформлюють прибутковими касовими ордерами, підписаними головним бухгалтером. При прийманні готівки видається квитанція з підписами головного бухгалтера і касира та печаткою. На гроші, отримані в банку за грошовим чеком, теж оформлюють прибутковий касовий ордер.

Видачу грошей із каси оформлюють видатковими касовими ордерами або платіжними відомостями, підписаними керівником і головним бухгалтером. Готівку видається тільки особі, указаній у видатковому касовому ордері за паспортом або документом, який його змінює. Якщо готівка видається за дорученням, оформленим в установленому порядку в касовому ордері після прізвища одержувача грошей бухгалтерією записується прізвище особи, якій доручено

отримувати готівку. Якщо готівка видається за відомістю, перед розписом в отриманні готівки касир робить надпис «За дорученням», Доручення залишається в касира і додається до видаткового касового ордера .

Приймання і видачу готівки за касовими ордерами здійснюють тільки в день їх виписки. Касові та інші видаткові документи відразу після одержання або видачі грошей за ними підписуються касиром, а на доданих до них документах ставиться штамп із зазначенням дати.

Касові ордери до передання в касу реєструють у журналі реєстрації касових ордерів (форма № КО-3 або № КО-3а).

Регістром аналітичного обліку з обліку касових операцій є касова книга (форма № КО-4).

Кожна операція за кожним прибутковим і видатковим касовим ордером записується в касову книгу в день її здійснення.

Надходження і видачу грошей обліковують у Касовій книзі (форма КО-4), записи до якої робить касир відразу після одержання або видачі грошей за кожним ордером чи документом, який його замінює. Наприкінці кожного робочого дня касир підсумовує операції за день, визначає залишок грошей у касі на наступній день і передає до бухгалтерії відривний листок касової книги з копіями запасів за день та доданими прибутковими і видатковими касовими документами, як звіт касира, під розписку в касовій книзі. Бухгалтерська обробка звітів касира полягає в старанності перевірки правильності оформлення прибуткових і видаткових касових документів, відповідальності запасів у звіті даним доданих до них документів, підрахунок підсумків операцій за день і залишків на початок і кінець робочого дня. Повинні бути також звірені суми одержаної і заданої готівки в установи банків з відповідними виписками банків по поточних рахунках.

На підприємствах, за умови забезпечення повного збереження касових документів, касову книгу можна вести в електронному вигляді, з використанням комп'ютерних засобів.

Програмне забезпечення, за допомогою якого ведеться касова книга, повинне забезпечувати візуальне відображення і можливість роздрукування документів. «Вкладний аркуш касової книги» і «Звіт касира» за формою і змістом повинні бути ідентичні паперовим формам касової книги, затвердженої наказом Мінстату.

Записи в касовій книзі здійснюються шляхом введення необхідної інформації з первинних касових документів (прибуткових і видаткових касових ордерів, відомостей тощо).

Записи в касову книгу в електронному вигляді треба робити до початку наступного робочого дня. Вони повинні містити всі реквізити, передбачені формою касової книги.

Сторінки електронної касової книги потрібно нумерувати автоматично, в порядку зростання, з початку року.

На роздрукованому документі «Вкладного аркуша касової книги» за останній день місяця повинна автоматично роздруковуватися загальна кількість аркушів касової книги за цей місяць, а в разі роздрукування наприкінці року - їх загальна кількість за рік.

Синтетичний облік ведеться на активному рахунку 30 «Готівка», субрахунки якого наведені в табл. 1.4. Надходження грошей відображається за дебетом, витрачання – за кредитом рахунку.

Таблиця 1.4 – Перелік та характеристика субрахунків до рахунку 30 «Готівка»

№ рах.	Назва рахунку	Характеристика
301	Готівка в національній валюті	призначений для обліку готівки в національній валюті
302	Готівка в іноземній валюті	призначений для обліку готівки в іноземній валюті

*складено за даними [4]

Кореспонденція рахунків по обліку касових операцій наведена в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Типова кореспонденція рахунків з обліку касових операцій*

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Одержано з поточного рахунку в національній валюті готівка для різних цілей	301	311

Продовження табл. 1.5

Зміст господарської операції		Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
2	Одержано готівку з поточного рахунка в іноземній валюті для виплати авансу з відрядження	302	312
3	Надійшла в касу виручка за продукцію власного виробництва	301	701
4	Надійшла до каси виручка за товари	301	702
5	Надійшла до каси виручка за надані послуги	301	703
6	Одержано готівку від покупців у рахунок оплати раніше відвантаженої продукції товарів (робіт, послуг)	301, 302	361, 362
7	Повернуто до каси невикористані підзвітні суми	301, 302	372
8	Одержані до каси гроші від винних осіб за відшкодування завданих підприємству збитків	301	375
9	Отримано готівкою до каси внесок до статутного фонду	301	46
10	Одержана готівка до каси за перепродані акції власної емісії або за продану частину власника в капіталі підприємства	301	45
11	Оприбутковано до каси фінансову довгострокову допомогу на зворотній основі	301, 302	55
12	Надійшла готівка в рахунок погашення раніше одержаних векселів	301, 302	341, 342
13	Одержані до каси суми в рахунок оплати за житлово-комунальні послуги	301	377
14	Одержано готівку від покупців за продані необоротні активи	301	342
15	Одержані до каси суми в рахунок погашення заборгованості за позичками на індивідуальні потреби	301	163, 371
16	Одержані до каси суми в рахунок погашення раніше списаної дебіторської заборгованості	301	716
17	Одержані до каси суми цільового фінансування	301	48
18	Одержані до каси платежі в рахунок доходів майбутніх періодів (орендна плата, за комунальні послуги тощо)	301	69
19	Оприбутковано до каси готівку від внутрішніх підрозділів, що мають окремі баланси	301	683
20	Надійшла до каси готівка від дочірніх підприємств	301	682
21	Повернено до каси суму надлишково виплаченої зарплати працівників	301	661
22	Оприбутковані надлишки готівки, виявлені під час інвентаризації каси	301	719
23	Виплачено з каси працівникам підприємства заробітну плату, та нараховано допомогу за рахунок фондів соціального страхування	661	301
24	Видано готівку під звіт працівникам підприємства для відрядження та на здійснення інших господарських операцій	372	301, 302
25	Внесена готівка з каси підприємства на його банківські рахунки (виручка, депонована зарплата і т. ін.)	311, 312	301, 302
26	Виплачені з каси депоненти акціонерам, засновникам та іншим власникам корпоративних прав	671	301
27	Виплачено з каси (переказано через відділення зв'язку) утримані суми за виконавчими листами (аліменти тощо)	685	301
28	Виплачено з каси раніше депоновану заробітну плату	662	301
29	Виплачена з каси працівникам підприємства одноразова допомога за рахунок фонду соціального страхування	652	301

	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
30	Видана з каси працівникам підприємства позичка на індивідуальні потреби (короткострокова, довгострокова)	327, 631	301
31	Погашені готівкою раніше видані короткострокові векселі	621	301
32	Викуплені підприємством акції власної емісії	45	301
33	Видана з каси готівка за рахунок коштів цільового фінансування	48	301
34	Передана з каси готівка інкасатору	333	301
35	Відображено нестачу готівки в касі за результатами інвентаризації	947	301

*складено з використанням джерел [17,24]

Схематичне відображення документального оформлення готівкових розрахунків наведена на рис. 1.3.

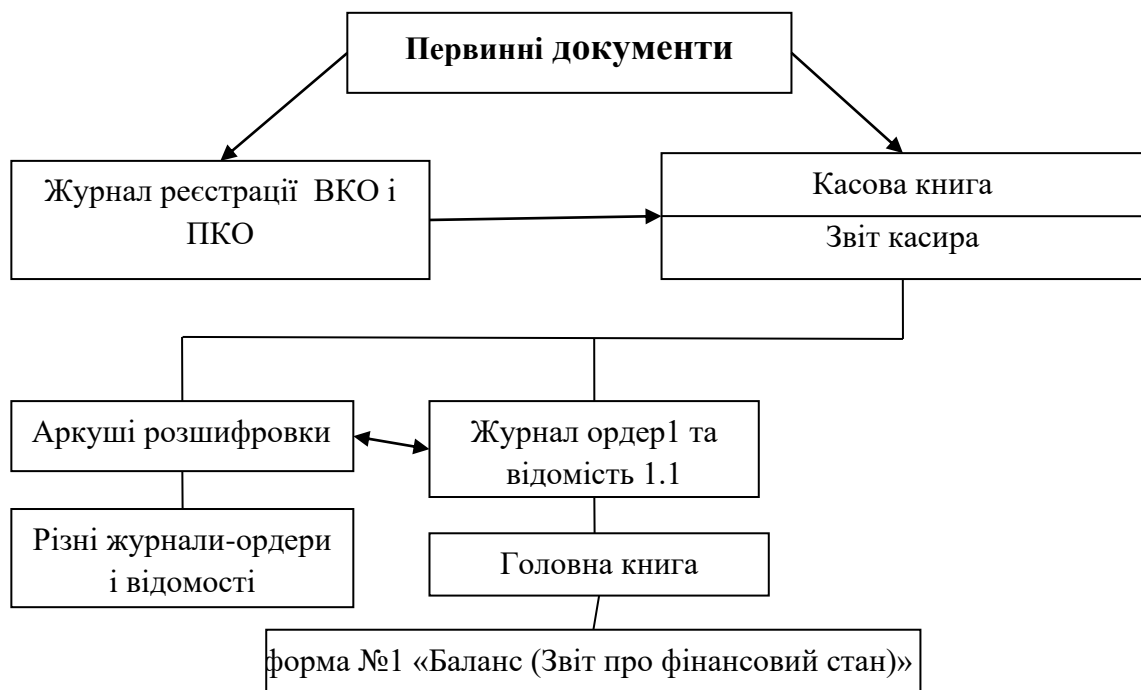

Рис. 1.3 – Схема документального оформлення готівкових розрахунків [28]

Регістри синтетичного обліку касових операцій є [5]:

- повна журнально-ордерна форма-Журнал-ордер 1, Відомість 1;
- автоматизована форма – відповідні машинограми;
- спрощена форма - Відомість 1-м (або В-4).

Грошові кошти є найбільш ліквідною частиною оборотних активів, що використовується для поточних платежів і забезпечує необхідну платоспромо-

жність підприємства. Інформація про грошові кошти представлена у формах звітності:

– у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» – у складі розділу II «Оборотні активи», ряд. 1165 «Гроші та їх еквіваленти»;

– у формі №3 «Звіт про грошові кошти», яка складається підприємством в кінці року та призначена для відображення руху грошових потоків в розрізі надходжень та витрат в рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності також у формі міститься інформація про залишки грошових коштів на початок та кінець року.

– у формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» інформація про такі грошові кошти відображається у розділі VI «Грошові кошти» – наводяться дані про структуру грошових коштів на кінець року, зокрема у рядку 640 - «Каса» відображає залишок грошових коштів в касі підприємства, у рядку 650 - «Поточний рахунок у банку» відображається залишок грошових коштів на банківському рахунку підприємства.

Особливості обліку інших грошових коштів. Крім грошових коштів на рахунках у банках, та в касі, підприємства можуть мати інші грошові кошти, до яких зараховують: кошти в акредитивах, у чекових книжках, в оплачених талонах на бензин, мазут, харчування і т. ін., оплачених путівках у будинки відпочинку, санаторії, турбази, у повідомленнях на поштові перекази, у векселях одержаних та в інших грошових документах, у тому числі прийнятих на тимчасове зберігання від хворих (у лікарнях, санаторіях тощо). Перелічені цінності зберігаються, як правило, у касі установи.

Грошові документи поділяються на два види:

- цінні папери;
- інші грошові документи (путівки у будинки і табори відпочинку, чеки, поштові марки, лотереї, проїзні квитки і т. ін.).

Цінні папери - документи, що засвідчують майнові права, що можуть бути здійснені тільки при наданні оригіналу цих документів.

Цінні папери бувають пайові і боргові.

Пайові цінні папери, по яких емітент не несе зобов'язання повернути засобу, інвестовані в його діяльність, але які засвідчують участь його в статутному капіталі, надають їх власникам право на участь у керуванні діяльністю емітента, одержання частини прибутку у вигляді дивідендів і частини майна при ліквідації емітента (акції акціонерних товариств, приватизаційні папери, інвестиційні сертифікати).

Боргові цінні папери, по яких емітент несе зобов'язання повернути у визначений термін засобу, інвестовані в його діяльність, і виплатити доход у вигляді фіксованого відсотка, але котрі не надають їх власникам права на участь у керуванні справами емітента (облігації, ощадні сертифікати, казначейські зобов'язання, векселі, акції підприємств).

Юридичні особи при проведенні безготівкових розрахунків використовують розрахункові чеки, зібрані і зброшуровані в чековій книжці по 10, 20, і 25 листів кожна. Чекова книжка, як і розрахункові чеки у ній, є бланком суворої звітності і виготовляється на спеціальному папері на банкнотній фабриці НБУ.

Розрахунковий чек містить письмове доручення власника рахунку обслуговуючому його банку на перерахування зазначеної в чеку суми грошей із його рахунку на рахунок одержувача коштів.

Щоб одержати чекову книжку, підприємство повинно подати в обслуговуючий його банк заяву в одному екземплярі за підписами уповноважених осіб підприємства, що мають право підпису документів для здійснення розрахунково-грошових операцій, із відтиском печатки даного підприємства.

Облік інших коштів ведеться на рахунку 33 «Інші кошти» і має наступні субрахунки (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 – Перелік та характеристика субрахунків до рахунку
33 «Інші кошти»*

№ рах	Назва субрахунку	Характеристика
331	Грошові документи в національній валюті	На субрахунку ведеться облік грошових документів за їх номінальною вартістю, які зберігаються в касі підприємства: векселі, облигації і грошові квитки, поштові марки й інші грошові документи. Аналітичний облік грошових документів організується за їх видами.
332	Грошові документи в іноземній валюті	На субрахунку ведеться облік грошових документів в іноземній валюті.
333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті	На субрахунку обліковуються грошові кошти (переважно грошова виручка), внесені до кас банків, ощадних кас чи кас поштових відділень для зарахування на рахунки в банку, але ще не зараховані за призначенням. За дебетом цих рахунків відображаються здані до банку суми, за кредитом - суми, зараховані на поточні рахунки.
334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті	Субрахунок використовується для обліку грошових коштів в іноземній валюті за телеграфним повідомленням іноземного банку про господарський платіж за рахунок акредитива, відповідно до виправданих документів – рахунків-фактур, актів та ін., що вважаються в бухгалтерському обліку грошовими коштами в дорозі.

*складено за даними [4]

Типова кореспонденція рахунків з обліку з обліку інших коштів наведені в табл.1.7.

Таблиця 1.7 – Типова кореспонденція рахунків з обліку інших коштів [16]

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано путівки у вдома відпочинку, пре знайдені за наявні	33	30
2.	Отримано путівку у вдома відпочинку по перерахуваннях	331	331
3.	Видано путівки з повною оплатою через касу	30	33
4.	Часткова оплата путівок:		
	- за рахунок фонду соціального страхування	65	33
	за рахунок спец. фондів	41	33

Регістрами синтетичного обліку інших грошових коштів є [5]:

- повна журнально-ордерна форма-Журнал-ордер 1, Відомість 1.3;
- автоматизована форма – відповідні машинограми;
- спрощена форма - Відомість 1-м (або В-4).

Контроль за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою. З метою контролю за збереженням готівкових коштів та дотриманням порядку ведення

операцій з готівкою на підприємствах проводиться перевірки та інвентаризація каси.

Особлива увага має приділятися повноті оприбуткування готівки. Ці перевірки можна проводити як внутрішніми контролерами (гол. бухгалтер) так і зовнішніми контролюючими органами, при цьому слід проаналізувати загальний стан касових надходжень і співставити прибуткові документи (чеки) і банківські виписки. Слід звірити банківські виписки (за сумами коштів, що одержані з банку) та відповідні записи в касовій книзі з даними прибуткових касових ордерів. У разі потреби можуть порівнюватись дані корінців грошових чеків з банківськими виписками. Перевіряючи оприбуткування коштів, що надійшли в касу від здійснення господарських операцій, записи в касовій книзі звіряються за сумами і строками з даними відповідних прибуткових касових ордерів (при потребі можна залучати інші виправдні документи). Крім цього, слід перевірити записи щодо реєстрації зазначених ордерів (по сумах і датам) у журналах реєстрації прибуткових і видаткових касових документів. При потребі більш глибокої перевірки повного оприбуткування готівки в касі, можна провести аналіз оборотів за відомістю 1.1. (або машинограми) по дебету 301 рахунку, порівнюючи цей оборот з оборотами рахунків:

311 «Поточні рахунки в національній валюті»

37 «Розрахунки з різними дебіторами»

631 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»

66 «Розрахунки з оплати праці»

681 «Розрахунки по авансам одержаним»

При цьому можна порівняти ці обороти з відповідними записами в касовій книзі та даними документів, що підтверджують фактичне одержання підприємством певних сум готівки у відповідні строки. Крім всього вищезазначеного, при наявності потреби, перевірити повноту і своєчасність оприбуткування якоїсь суми, можна провести зустрічні документальні перевірки, залучивши відповідні первинні документи.

Особливо ретельно слід перевірити дотримання підприємствами встановленого ліміту готівки в касі. Ця перевірка є дуже важливою, бо виявлені тут порушення можуть вказувати на наявні недоліки, як в господарській діяльності, так і стані бухгалтерського обліку.

Починається така перевірка із з'ясування наявності встановленого банківською установою ліміту каси, чи він встановлений самостійно (у випадках коли це передбачено) Наявність ліміту каси і його розмір повинен бути підтверджений заявкою-розрахунком та розпорядженням банку про встановлений ліміт.

При перевірці слід з'ясувати, наскільки повно і як часто повертаються в банк кошти грошової виручки, при цьому слід прийняти до уваги, що кошти з банку, або направлена на виплату виручка можуть відповідно до п. 14,15 Положення 148 на протязі 3-5 днів зберігатись в касі понад встановлений ліміт [6].

Щоб визначити перевищення ліміту готівки в касі, слід порівняти залишки готівки в касі на кінець дня за касовою книгою і даними ліміту за кожен день, незалежно від того, здійснювались обороти в касі чи ні. Коли в періоді, що перевірявся встановлено перевищення ліміту, то слід встановити протягом якого періоду (дні) мало місце таке порушення і які понадлімітні суми за кожен день не здавались в банк. При цьому необхідно встановити причини такого перевищення і вивести загальну суму понадлімітної готівки. Коли така сума досить значна, слід детально розібратись в причинах, які привели до цього як з метою виявлення винних, так і з ціллю подальшого запобігання цьому явищу.

Всі виявлені порушення при перевірці ліміту каси повинні знайти відображення в акті перевірки, де слід зазначити діючий ліміт, фактичні залишки готівки в дні коли було перевищення, загальну суму перевищення, а також прізвище касира та осіб, що його заміняли (коли такі заміни були) та вказують посадових осіб, які в періоді, що перевірявся відповідали за ведення касових операцій.

Особлива увага при перевірці касової дисципліни має приділятись цільовому використанню готівки. При цьому використовуються банківські виписки,

касові книги, звіти касира, видаткові касові ордери, Журнал-ордер 1 (або машинограму) по кредиту 301 рахунку, книги обліку придбання і т.д., а також всі інші документи, які підтверджують факт витрачання готівки за призначенням. Джерелами даних для такої перевірки також можуть бути товарні чеки, касові чеки, розрахункові квитанції, корінці касових ордерів, проїзні документи, інші розрахункові документи, а також акти на закупівлю товарів, відомості, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, авансові звіти і т.д.

Суми і напрямки використання готівки одержаної в касу з банку, порівнюють з показниками фактичного використання, при цьому слід залучати всі наявні виправдні документи (видаткові касові ордери, авансові звіти, платіжні відомості та ін.).

По результатам перевірки встановлюють факти нецільового використання і з'ясовують причини цих порушень. Використання отриманої в банку готівки не за цільовим призначенням тягне за собою фінансову санкцію в розмірі витраченої не за призначенням готівки.

При перевірці видачі готівки під звіт, в тому числі на відрядження слід керуватися вимогами Положення № 148 та Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон.

При перевірці аналізується порядок видачі готівки під звіт, їх цільове використання, з'ясовуються факти неправомірної видачі готівки під звіт працівникам, які не розраховались за раніше одержаними коштами, невчасного звітування, а також випадки передачі підзвітних коштів одних працівників іншим. Для цього слід проаналізувати бухгалтерські реєстри, а саме Журнал – ордер 3 (або машинограму) по рахунку 372, де дебетове сальдо вказує на борг працівників перед підприємством, а кредитове – перевитрату підзвітних сум. Такий аналіз є обов'язковим, адже він дає змогу визначити напрямки використання підзвітних сум та вказати на порушення при їх видачі.

Перевіряючи авансові звіти про використання одержаної під звіт готівки для вирішення господарських питань, особлива увага повинна приділятися додержанню вимог підзвітними особами встановлених термінів складання та по-

дання до бухгалтерії відповідних звітів, своєчасності повернення до каси підприємства залишку невикористаних сум, наявності оригіналів документів, що свідчать про їх витрачання. При цьому враховують, що порушення існуючих термінів може дозволятися лише у випадку тимчасової непрацездатності або інших документально підтверджених причин. До уваги слід прийняти і те, що згідно п. 19 Положення 148, підзвітні особи повинні звітувати про використання підзвітних сум не пізніше [6]: на закупівлю сільськогосподарської продукції та заготівлю вторинної сировини на строк не більше 10 робочих днів; на закупівлю брухту чорних металів і брухту кольорових металів - на строк не більше 30 робочих днів від дня видачі готівки під звіт; на всі інші виробничі (господарські) потреби - на строк не більше двох робочих днів, уключаючи день отримання готівки під звіт.

Перевіряючи касу, слід з'ясувати чи дотримується підприємство чинного порядку витрачання готівки з виручки, зокрема на здійснення виплат пов'язаних з оплатою праці при наявності податкового боргу. При цьому приймають до уваги той факт, що згідно Положення №148, підприємству, що має податковий борг, забороняється витрачати готівку з виручки, одержану від реалізації продукції та інших позареалізаційних надходжень на виплати пов'язані з оплатою праці.

Здійснюючи таку перевірку, слід встановити, яку недоїмку мало підприємство (суму) і періоди коли ця недоїмка була. Для цього по записам в касовій книзі, за платіжними відомостями і видатковими ордерами встановлюють суми і дати за рахунок яких, вищевказані виплати здійснювались. З даних касової книги можна встановити джерела надходження коштів (банк чи виручка), суми і дати виплат. Для повного з'ясування цього питання можна використати головну книгу, журнали-ордери, розрахунково-платіжні відомості, банківські виписки, податкову звітність.

Перевірці цього питання слід приділити особливу увагу, адже значні суми виплат оплати праці з виручки підприємствами, може кваліфікуватися як ухи-

лення від сплати податків і окрім фінансових санкцій в сумі здійснених виплат, таке порушення тягне за собою адміністративну відповідальність.

Попри зовнішню нескладність та відносно невеликий об'єм документів, що підлягають перевірці, питанню перевірки касових операцій слід приділити особливу увагу. За незначними на перший погляд порушеннями можуть приховуватись досить значні зловживання, які призводять до фінансових санкцій, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства.

Інвентаризація каси проводиться з метою звірки готівки з даними обліку, які відображені у касовій книзі (як залишок на кінець дня) та контролю за збереженням готівкових коштів на підприємстві.

Інвентаризація каси проводиться раптово у терміни, встановлені керівником. Результати інвентаризації оформляють актом інвентаризації. Надлишки оприбутковують у дохід підприємства, нестачі відносять на касира (крім випадків крадіжок, стихійних лих тощо).

Особливості проведення інвентаризації готівкових операцій наведені в табл. 1.8.

Таблиця 1.8 – Особливості проведення інвентаризації готівкових операцій [16]

Проводячи інвентаризацію каси, комісія перевіряє	Характеристика
Наявність, оформлення та правильність ведення касової книги.	- Оформлення касових операцій із приймання та видачі готівкових коштів (у тому числі за строками) за кожним прибутковим та видатковим касовим ордером;
При автоматизованому веденні касової книги перевіряють правильність роботи програмних засобів оброблення касових документів	- наявність підпису бухгалтера, який перевіряв записи у касовій книзі за кількістю отриманих ним касових ордерів; - правильність підрахунку у касовій книзі фактичних залишків готівки у касі на кінець дня.
Прибуткові і видаткові касові ордери та видаткові відомості	- проставлення потрібних дат, номерів, сум; - зазначення підстав для їх виписки; - наявність підписів осіб, які одержали кошти; - відбитків печаток та штампів тощо
Журнали реєстрації прибуткових і видаткових касових документів. Книги обліку прийнятих та виданих касиром грошей	- Правильність ведення, відповідність між кореспонденцією рахунків, унесених до касової книги та зазначених у касових ордерах; - наявність потрібних документів, що додаються до касових ордерів (заяви, накладні, рахунки, довідки тощо), і позначок про їх погашення, а також залишок готівки у касі з книгами обліку

Відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку наведено в табл.1.9.

Таблиця 1.9 – Відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку [16]

№ 3/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Списана нестача грошових коштів на матеріально відповідальну особу	375	301
2.	Суму нестачі (відшкодування) утримано із заробітної плати матеріально відповідальної особи	661	375
3.	Матеріально відповідальна особа внесла суму нестачі у касу	301	375
4.	Оприбуткування надлишку у касу і внесення в дохід підприємства	301	74

За результатами перевірки складається акт інвентаризації.

За порушення норм з регулювання обігу готівки Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність, зокрема за [7]:

– перевищення обмеження на готівкові розрахунки (для суб'єктів господарювання між собою – у розмірі до 10000 грн. включно; з фізичними особами – у розмірі до 50000 грн включно) – штраф у розмірі від 100 до 200 НМДГ. У разі повторного протягом року порушення особою, яку було піддано адміністративному стягненню, – від 500 до 1000 НМДГ;

– несвоєчасну здачу виручки - на осіб, відповідальних за здавання виручки накладається штраф – від 17 до 80 НМДГ, за повторне протягом року порушення – від 43 до 175 НМДГ.

При цьому, до посадових осіб, які винні в порушенні порядку ведення операцій з готівкою, застосовуються штрафи у розмірі від 8 до 15 НМДГ; за ті самі дії, вчинені посадовою особою повторно протягом одного року, – штраф у розмірі від 10 до 20 НМДГ.

Висновки до першого розділу

В розділі були розглянуті питання організації і методики касових операцій. Касові операції – це операції, пов'язані з прийманням, зберіганням, вида-

чею готівки – готівковими розрахунками, які є однією зі складових грошових коштів. Проведений аналіз нормативних актів та економічної літератури з питань визначення поняття та класифікації грошових коштів показав відсутність єдиного підходу до визначення поняття «грошові кошти» – у нормативних актах перелічені тільки складові грошових коштів та відсутнє їх визначення, а в економічній літературі одні автори вважають грошові кошти активами, інші – доходами та надходженнями. Також у розділі були досліджені підходи щодо класифікації грошових коштів, розглянута нормативна база з та задачі обліку касових операцій. Класифікація грошових коштів має важливе значення для ефективного управління ними на підприємстві. Грошові кошти класифікують за такими ознаками: залежно від рахунку, на якому вони відображені; за призначенням; за місцем зберігання; залежно від підходу до визначення обсягу грошових коштів; залежно від джерела утворення; залежно від ступеня ділової активності; залежно від функціонального призначення. За НП(Б)О 1 грошові кошти класифікують на: кошти в касі підприємства та кошти на рахунках у банках.

Методичні засади обліку касових операцій розкривають основні питання, а саме: документальне оформлення касових операцій, перелік рахунків та субрахунків, що використовуються для їх обліку та їх типову кореспонденцію, узагальнення інформації про касові операції у регістрах бухгалтерського обліку та відображення їх у фінансовій звітності, а також питання контролю за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Дружба СВК» розташоване на території села Зоря, у Саратському районі Одеській області.

Основними видами діяльності є вирощування зернових (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. До інших видів діяльності, на яких спеціалізується кооператив належать: вирощування рису, овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів, зерняткових і кісточкових фруктів, інших однорічних і дворічних культур, винограду; розведення великої рогатої худоби молочних порід, коней та інших тварин родини конячих, овець і кіз, свиней, свійської птиці; допоміжна діяльність у тваринництві; складське господарство; перероблення молока, виробництво масла та сиру; виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання; виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах; оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах; вантажний автомобільний транспорт; транспортне оброблення вантажів; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

ТОВ «Дружба СВК» має давню історію створення. У 1947 році було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра» на території села Зоря, розташованого у Саратському районі Одеській області. Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. У 1956 році відбулося об'єднання трьох колгоспів в один – колгосп «Зорі». У 1959 році, вищестоящим керівництвом було прийнято рішення про об'єднання колгоспу «Зоря» з господарством сусіднього села Михайлівка колгосп «Дружба». Але цей союз, проіснувавши приблизно рік, розпався.

Таким чином на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». В той час у господарстві склався зерно-тваринницький напрям діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів. Ще поширились садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса.

У 1991 році колгосп був реорганізований – майно господарства та земельні угіддя були розділені на частки – паї між членами колективу колгоспу. Таким чином було створено колективне сільськогосподарське підприємство «Дружба» (КСП «Дружба»). Починаючи з цього часу підприємство стало бурно розвиватися. У продовж дев'яти років, з 1991 по 2000 рр., було розроблено та впроваджено у життя ряд заходів з будівництва власного переробного комплексу, у який увійшли: млин, крупорушка, маслоробка, пекарня, макаронний цех, молочний цех, ковбасний цех, соко-консервний цех. Усі ці переробні цехи були побудовані з метою переробки власної сільськогосподарської продукції, і всі вони працюють по сьогоднішній день.

У 2000 році підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив – СВК «Дружба». Всі члени Кооперативу отримали у власність земельні ділянки у розмірі своїх паїв, які вони надали у користування Кооперативу на основі договору оренди. Кооператив є колективним підприємством – тому йому притаманні деякі особливості управління. Вищим органом управління СВК «Дружба» є Загальні збори членів Кооперативу. Виконавчий орган – Правління Кооперативу на чолі з Головою Кооперативу. Контролюючий орган – Ревізійна комісія. Правління Кооперативу створюється для керівництва поточною господарською діяльністю, а також для виконання рішень Загальним зборів членів Кооперативу.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2021-2022 рр. наведені в табл. 2.1. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про наявність тенденції до покращення діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки. З табл. 2.1 видно, що в звітному році порівняно з попереднім обсяг продукції зменшився: в натуральному виразі –17,31%, в діючих цінах – на 31,42%,

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності
ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2021-2022 рр.*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1.Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1191,0	984,8	-206	-17,31
2.Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис.грн.				
- у діючих оптових цінах	32060,2	21987,4	-10073	-31,42
- у порівнянних оптових цінах	26591,2	21987,4	-4603,8	-17,31
3.Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	26918,7	22326,8	-4591,9	-17,06
4.Чистий дохід від реалізації продукції(товарів,робіт, послуг), тис.грн.	143652	171390	27738	19,31
5.Собівартість реалізованої продукції,тис.грн.	85984	106807	20823	24,22
6.Адміністративні витрати, тис.грн.	4675	4849	174	3,72
7. Витрати на збут, тис.грн.	3824	3660	-164	-4,29
8.Валовий прибуток, тис.грн.	57668	64583	6915	11,99
9.Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	112235	115316	3081	2,75
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	58,9	62,3	3,4	5,81
11.Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн., в тому числі:				
- від основної операційної діяльності	47158	66181	19023	40,34
- від іншої операційної діяльності	49169	56074	6905	14,04
- від фінансової діяльності	-1938	10948	12886	в-6,6р
- від іншої діяльності	3	-682	-685	в-228 р
	-76	-159	-83	109,21
12.Чистий прибуток, тис.грн.	47158	66181	19023	40,34
13.Матеріальні витрати, тис.грн.	110137	102914	-7223	-6,56
14.Матеріаловіддача, грн.	0,291	0,214	-0,077	-26,60
15. Матеріаломісткість продукції, грн.	3,44	4,68	1,25	36,25
16.Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	126	139	13	10,32
17.Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	211041,3	158163,3	-52878	-25,05
18.Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис.грн.	15009	17414	2405,0	16,02
19.Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	119119,0	125280,6	6161,6	5,17
20.Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	124240	129722,5	5482,5	4,41
21.Фондовіддача, грн.	0,214	0,169	-0,045	-20,81
22.Фондорентабельність, %	38,0	51,02	13,02	х
23.Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	1,07	0,93	-0,14	-13,10
24.Рентабельність продукції, %	40,14	37,68	-2,46	х
25.Рентабельність виробництва, %	18,28	21,13	2,85	х

* розраховано за даними фінансової та статистичної звітності підприємства

в порівнянних цінах – на 17,31%. Середня оптова ціна за 1 т. продукції зменшилась на 17,06 %.

Чистий дохід від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім збільшився більшими темпами (на 19,71%) ніж повна собівартість реалізованої продукції – на 2,75 % (за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 24,22%, адміністративних витрат – на 3,72%, але зменшились витрати на 4,29 %). Це призвело до збільшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 3,4 коп.

Фінансовий результат до оподаткування був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 40,34%. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 14,04% та зменшення збитку від іншої операційної діяльності в 6,6 рази; негативний вплив здійснило зменшення прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності на в 228 разів та збільшення збитку від іншої діяльності на 109,21%.

За досліджуваний період на підприємстві відбулось погіршення використання:

- матеріальних ресурсів, про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,077 та збільшення матеріаломісткості на 1,25;

- трудових ресурсів, про що свідчить зменшення продуктивності праці 1 працівника облікового складу на 25,05%, при цьому середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу зросла на 5,17%;

- основних засобів, про що свідчить зменшення фондівіддачі на 0,045

- рентабельності продукції на 2,46 % п.

Динаміка даних показників негативно характеризує використання ресурсів підприємством.

Фондорентабельність в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 13,02%п., рентабельність виробництва – на 2,85 % п.

2.2. Аналіз ліквідності балансу підприємства

В сучасних умовах функціонування у підприємств виникає необхідність у проведенні аналізу показників ліквідності балансу, що зумовлено підтримкою їх стійкого фінансового стану на належному рівні.

При здійсненні фінансової діяльності будь-яке підприємство вирішує такі завдання:

- підтримка спроможності своєчасно відповідати за своїми поточними фінансовими зобов'язаннями;
- забезпечення фінансування в необхідних обсягах.

Ці завдання необхідно вирішувати з позиції коротко- та довгострокової перспектив.

З позиції короткострокової перспективи фінансовий стан підприємства оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, які в цілому характеризують його спроможність своєчасно і в повному обсязі здійснювати розрахунки за зобов'язаннями перед контрагентами. Короткострокова заборгованість підприємства, може погашатися різними способами, одним з яких є забезпечення заборгованості будь-якими активами підприємства, тому логічним є зіставлення оборотних активів та короткострокових пасивів.

На практиці поняття ліквідності та платоспроможності тісно взаємозв'язані, вони не є тотожними. Ліквідність у загальному розумінні означає здатність цінностей перетворюватися в грошові кошти та характеризується наявністю у підприємства ліквідних коштів (які можуть бути у формі залишку готівкових грошей у касі, безготівкових коштів на рахунках у банку та тих елементів оборотних активів, що легко реалізуються).

Ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, протягом якого це перетворення може бути здійснено. Чим коротший період, тим вища ліквідність відповідного виду активів [24].

В складі оборотних активів є такі елементи, які можна швидко реалізувати, але зі значною знижкою в ціні. До таких складових відносять виробничі запаси, при реалізації яких підприємство може отримати 40% та менше від їх облікової вартості.

У зв'язку з цим ліквідність необхідно розглядати за наступними напрямками: як час, необхідний для продажу активів та як суму, одержану від продажу активу.

Платоспроможність підприємства характеризується його можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми контрагентами, а також державою [18].

Основними ознаками платоспроможності є наявність у достатньому обсязі коштів на поточному рахунку, відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю підприємства та ліквідністю балансу і ліквідністю активів наведений на рис. 2.1.

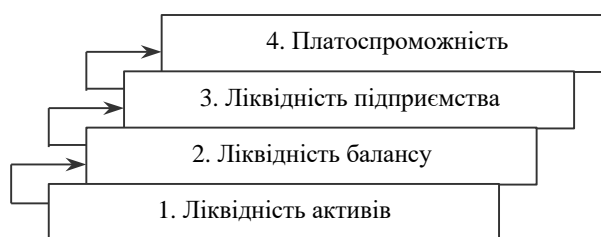

Рис. 2.1 – Взаємозв'язок між показниками ліквідності та платоспроможності підприємства [26]

Ліквідність балансу виражається в ступені покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Ліквідність балансу досягається встановленням рівності між зобов'язаннями підприємства та його активами[26].

Ліквідність підприємства характеризує наявність у нього оборотних коштів у розмірі, що є достатнім для погашення короткострокових зобов'язань.

Визначення категорії «ліквідність підприємства» не єдиним в економічній літературі, спостерігається багатоваріантність дефініцій цього терміна (табл. 2.2). Так, питання аналізу показників ліквідності розглядались у працях О. Г. Білої, І.О. Бланка, І.А. Бержанір, О.І. Гончар, Н.М. Деєвої, В. М. Івахненко, Л.О. Коваленко, Ю.В. Кравцова О.В. Лютої, О. Ю. Мірошник, Є. В. Мниха, О.О. Олійник, О.О. Орлова, Т.В. Польової, Н.Г. Пігуль, К. Глядько, Т.С. Пічугіної, С.М. Рогового, Є.Г. Рясних, Г.В. Савицької, О.Ф. Томчук. В.Ю. Фабіянської, Н.А. Хрущ, А.В. Череп та ін.. Але в економічній літературі переважно розглядаються питання аналізу показників ліквідності балансу, не враховуючі особливостей діяльності підприємства.

Таблиця 2.2– Думки вчених на дефініцію визначення поняття «ліквідність» в економічній літературі*

Науковець	Визначення
А. П. Дорошенко	Показник, що характеризує спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства
І. П. Ткаченко	Здатність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття необхідних платежів
О. Я. Базилінська	Показник, що характеризує можливість надходження грошових коштів не лише за рахунок реалізації активів, але й за рахунок залучення додаткових зовнішніх коштів
І. О. Школьник	Ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення платіжних зобов'язань
М.М. Бердар	Здатність підприємства швидко продати активи й оплатити свої зобов'язання
І.А. Бержанір	Здатність та швидкість перетворення оборотних активів на грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів
Н.Г. Пігуль, О.В. Люта, К. Глядько	Готовність та здатність суб'єкта господарювання виконувати свої зобов'язання в повному обсязі за рахунок активів
С.М. Роговий, О.О. Олійник	Спроможність підприємства реалізувати активи й одержувати кошти для оплати зобов'язань; відповідне співвідношення величини ліквідних активів і поточної заборгованості, тобто здатність активів підприємства швидко перетворюватись на грошові кошти
Ю.В. Кравцова, Т.В. Польова	Здатність підприємства розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом швидкого конвертування їх у грошові кошти
В.Ю. Фабіянська, О.Ф. Томчук	Спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів у міру їх настання

* складено за даними [29,29,39,40]

Аналіз ліквідності балансу за абсолютними показниками – це аналіз ліквідності балансу, який полягає в порівнянні коштів з активу, згрупованих за рівнем їх ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, об'єднаними за строками їх погашення і в порядку зростання цих строків.

Джерелом інформації для проведення аналізу ліквідності балансу підприємства є дані форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Залежно від рівня ліквідності активи за формою № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» поділяються на такі групи [9,13]:

1. Найбільш ліквідні активи (A_1 – це абсолютно ліквідні активи, такі як грошові кошти та їх еквіваленти, а також короткострокові фінансові вкладення).

2.Активи, що швидко реалізуються (A_2 –готова продукція, відвантажені товари і дебіторська заборгованість).

3.Активи, що реалізуються повільно (A_3 – виробничі запаси, незавершене виробництво та необоротні активи та групи вибуття).

4.Активи, що важко реалізуються (A_4 – основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові вкладення, незавершене будівництво, тобто необоротні активи).

Пасиви балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань групуються наступним чином:

1. Негайні пасиви (Π_1 – кредиторська заборгованість та кредити банку, строк повернення яких настав).

2. Короткострокові пасиви (Π_2 – короткострокові кредити банку).

3. Довгострокові пасиви (Π_3 – довгострокові кредити банку та позики).

4. Постійні пасиви (Π_4 – власний (акціонерний) капітал, що постійно є в розпорядженні підприємства).

Схематично процедура порівняння статей активів з відповідними статтями пасивів наведена на рис. 2.2 [26].

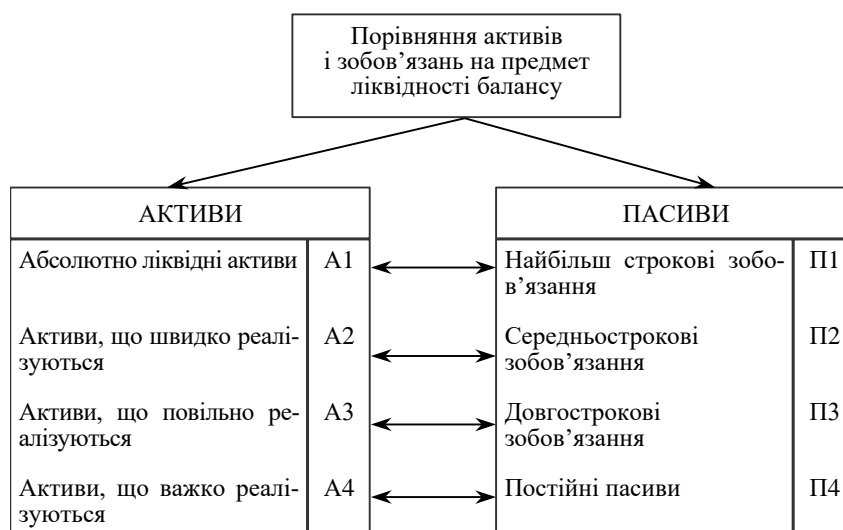

Рис. 2.2 – Класифікація статей активу і пасиву балансу для аналізу ліквідності [26]

Баланс вважають абсолютно ліквідним, якщо: $A_1 > \Pi_1$; $A_2 > \Pi_2$; $A_3 > \Pi_3$; $A_4 < \Pi_4$.

Аналіз ліквідності балансу підприємства доповнюється розрахунком і аналізом відносних показників, які розраховуються за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» [9,13]:

1. Узагальнюючим показником ліквідності є *коефіцієнт поточної ліквідності* (коефіцієнт покриття), який визначається співвідношенням усіх поточних активів до поточних зобов'язань і дозволяє виявити міру покриття поточними активами поточних зобов'язань підприємства.

Даний коефіцієнт показує, скільки грошових одиниць оборотних активів припадає на кожну грошову одиницю поточних зобов'язань і розраховується за формулою (2.1) [13]:

$$K_{пл.} = \frac{A_1 + A_2 + A_3}{П_1 + П_2} \quad \text{або} \quad \frac{(\text{ряд.1195} + \text{ряд.1200})}{\text{ряд.1695}} \quad (2.1)$$

В економічній літературі наводиться теоретичне значення коефіцієнта поточної ліквідності – від 2 до 2,0.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховують по більш вузькому колу оборотних активів, коли з їх загальної величини вилучають найменш ліквідну частку – виробничі запаси за формулою (2.2) [13]:

$$K_{ш.л.} = \frac{A_1 + A_2}{П_1 + П_2} \quad \text{або} \quad \frac{(\text{ряд.1195} + \text{ряд.1120}) - (\text{ряд.1100} + \text{ряд.1110})}{\text{ряд.1695}} \quad (2.2)$$

Якщо зростання коефіцієнта швидкої ліквідності було пов'язано в основному зі збільшенням величини невиправданої дебіторської заборгованості, то така тенденція не може бути охарактеризована як позитивна. В економічній літературі орієнтовним значенням показника є рівень не менший за 1.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається відношенням найбільш ліквідних активів (грошових коштів) до поточних зобов'язань і розраховується за формулою (2.3) [13]:

$$K_{абс.л.} = \frac{A_1}{П_1 + П_2} \quad \text{або} \quad \frac{\text{ряд 1160} + \text{ряд 1165}}{\text{ряд 1695}} \quad (2.3)$$

Даний коефіцієнт показує, яка частка короткострокової заборгованості може бути погашена негайно за рахунок наявних грошових коштів. Теоретично

достатнім вважається, якщо коефіцієнт абсолютної ліквідності вищий як 0,25 – 0,35. Це означає, що 25–35 % своїх короткострокових боргів підприємство здатне погасити в поточний момент. Тому часто цей показник називають ще коефіцієнтом платоспроможності.

Таким чином, на підставі здійснених розрахунків можна зробити висновок щодо ліквідності балансу підприємства, його платоспроможність та стійкість фінансового стану.

Проте в економічній літературі пропонують для визначення рівня ліквідності балансу підприємства використовувати альтернативну методологію – розрахунок так званого «єдиного інтегрального показника ліквідності». Принцип розрахунку даного показника базується на розрахунку загального показника ліквідності з упрощенням додаткових груп активів та пасивів, а також вагових коефіцієнтів для кожної групи [39].

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК» за 2021-2022 рр. за розглянутою методикою наведений в п.3.3 роботи.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3– Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	абс.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	49169	104,26	56074	84,73	6905	14,04
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-1938	-4,11	10948	16,54	-12886	в -6,6 раз
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	47231	х	67022	х	19791	41,9
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	3	0,006	-682	-1,03	-685	в- 228,3р.
5. Фінансовий результат іншої діяльності	-76	-0,15	-159	-0,24	-83	109,21
6. Фінансовий результат до оподаткування	47158	100,0	66181	100,0	19023	40,34

З табл. 2.3 видно що фінансовий результат до оподаткування ТОВ «Дружба СВК» впродовж двох років був прибутком та збільшився на 19023 тис. грн або 40,34%, що позитивно характеризує його діяльність. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 6905 тис. грн або 14,04% та зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 12886 тис. грн або в 6,6 рази. Негативний вплив здійснило зменшення прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності на 685 тис. грн або в 228,3 рази та збільшення збитку від іншої діяльності на 83 тис. грн або 109,21%. Фінансовий результат до оподаткування попереднього року формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції, інвестиційної та фінансової діяльності, збитку від іншої операційної та іншої діяльності. В звітному році формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції та операційної діяльності, збитку від іншої операційної, інвестиційної та фінансової та іншої діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Попередній рік, тис. грн	Звітний рік, тис. грн	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	143652	171390	27738	19,31
2. Собівартість реалізованої продукції	85984	106807	20823	24,22
2. Валовий прибуток	57668	64583	6915	11,99
4. Адміністративні витрати	4675	4849	174	3,72
5. Витрати на збут	3824	3660	-164	-4,29
6. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	49169	56074	6905	14,04

З табл. 2.4 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності ТОВ «Дружба СВК» збільшився на 6905 тис. грн або 14,04%, на це вплинуло збільшення валового прибутку більшими темпами – 11,99%, ніж темпи збі-

льшення витрат що пов'язані з реалізацією продукції (собівартості реалізованої продукції (24,22%), адміністративних витрат (3,72%) та зменшення витрат на збут (4,29%)).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	-	1320	-1320	68,11	12645	-	12645	115,5	13965	в -10,6 р.
3. Реалізація інших необоротних активів	158	-	158	-8,15	-	-	-	-	-158	-
4. Штрафи, пені, неустойки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	1216	-1216	62,75	-	931	-931	-8,5	285	-23,44
5. Інші операційні доходи і витрати, в т.ч.:	516	76	440	-22,71	503	1269	-766	-7	-1206	в -2,7 р.
– відрахування до резерву сумнівних боргів	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	674	2612	-1938	100	13148	2200	10948	100	12886	в -6,6 р.

З табл. 2.5 видно що фінансовий результат від іншої операційної діяльності ТОВ «Дружба СВК» був збитком, який зменшився на 12886 тис. грн. або в 6,6 р. На це вплинуло збільшення доходів від операційних курсової різниці на 13965 тис. грн або 1057,95% та зменшення збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення на 285 тис. грн. або 23,44%, негативний вплив здійснило збільшення збитку від інших операційних доходів і витрат на 1206 тис. грн. або в 2,7 р. Фінансовий результат від іншої

операційної діяльності попереднього року формувався за рахунок збитків від операційної курсової різниці, утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та прибутку від реалізації інших необоротних активів та від інших операційних доходів і витрат. У звітному році – за рахунок прибутку від операційної курсової різниці, збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та збитків інших операційних доходів та витрат.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6 та 2.7.

З табл. 2.6 видно, що фінансовий результат ТОВ «Дружба СВК» від фінансової діяльності в попередньому році був прибутковим і складав 3 тис. грн, в звітному році він став збитковим і зменшився на 685 тис. грн або в 228 раз. Це відбулось за рахунок збільшення витрат на сплату процентів на 1023 тис. грн. Фінансовий результат від фінансової діяльності в попередньому році формувався за рахунок інших фінансових доходів і витрат, а в звітному році за рахунок витрат на оплату процентів та інших фінансових доходів.

З табл. 2.7 видно що фінансовий результат від іншої діяльності ТОВ «Дружба СВК» був збитком впродовж двох років, якій в звітному році у порівнянні з попереднім збільшився на 83 тис. грн або 109,21%, за рахунок збільшення витрат на списання необоротних активів на 83 тис. грн або 109,21%. Фінансовий результат від іншої діяльності впродовж двох років формувався за рахунок витрат на списання необоротних активів ТОВ «Дружба СВК».

Таблиця 2.6 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Дивіденди	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
2. Проценти	х	-	-	-	х	1023	-1023	150	-1023	-
3. Фінансова оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші фінансові доходи і витрати	221	218	3	100	341	-	341	-50	338	в 112,6 р.
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	221	218	3	100,0	341	1023	-682	100,0	-685	в -228,3 р.

Таблиця 2.7 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн	%			тис. грн	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
6. Списання необоротних активів	х	76	-76	100	х	159	-159	100	-83	109,21
7. Інші доходи і витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	-	76	-76	100,0	-	159	-159	100,0	-83	109,21

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз формування чистого прибутку ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	47158	66181	19023	40,34
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн	-	-	-	-
3. Чистий прибуток, тис. грн	47158	66181	19023	40,34

З табл. 2.8 видно, що ТОВ «Дружба СВК» мало чистий прибуток впродовж двох років величина якого збільшилась на 19023 тис. грн або 40,34 %. Це відбулось за рахунок збільшення фінансового результату до оподаткування, який є прибутком.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз рентабельності виробництва ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування*, тис. грн	47158	66181	19023
2. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн	124240	129722,5	5482,5
3. Середня річна вартість оборотних активів, тис. грн	133699,5	183560	49860,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн	257939,5	313282,5	55343
5. Рентабельність виробництва, %	18,28	21,13	2,85

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва ТОВ «Дружба СВК» збільшилась на 2,85 % пункти. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 19023 тис. грн здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 7,38% пункти:

$(66181 \div (124240 + 133699,5)) * 100 - (47158 \div (124240 + 133699,5)) * 100 = 25,66 - 18,28 = 7,38$

– збільшення середньорічної вартості основних засобів на 5482,5 тис. грн здійснило негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 0,54% пункти:

$(66181 \div (129722,5 + 133699,5)) * 100 - (66181 \div (124240 + 133699,5)) * 100 = 25,12 - 25,66 = -0,54\% \text{п.}$

– збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 49860,5 тис. грн зменшило рентабельність виробництва на 10,18% пункти:

$(66181 \div (129722,5 + 313282,5)) * 100 - (66181 \div (129722,5 + 133699,5)) * 100 = 21,12 - 25,12 = -4,0\% \text{п.}$

Така динаміка показників рентабельності негативно характеризує діяльність підприємства .

2.4. Загальний аналіз фінансового стану ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз динаміки валюти балансу ТОВ «Дружба СВК»

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн:	192875	221330	14,75
- попереднього року			
- звітнього року	221330	287606	29,94

З табл. 2.10 видно, що відбулось збільшення валюти балансу ТОВ «Дружба СВК» на кінець попереднього року порівняно з початком на 14,75%, а на кінець звітнього року – на 29,94%, що попередньо можна охарактеризувати як позитивні зміни та свідчить про розширення підприємством його діяльності впродовж двох років.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних

форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу
ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	143652	171390	1,19
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	47158	66181	1,4
3. Валюта балансу, тис. грн:			
- на початок року	192875	221330	1,15
- на кінець року	221330	287606	1,3
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис. грн	207102,5	254468	1,23

З табл. 2.11 видно, що в звітному році порівняно з попереднім відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу, яке супроводжувалось збільшенням чистого доходу від реалізації продукції в 1,19 разів та збільшенням фінансового результату до оподаткування у 1,4 рази, що свідчить про позитивні зміни валюти балансу ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу, структури та динаміки активів ТОВ «Дружба СВК» здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки активів
ТОВ «Дружба СВК»*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
Всього активів, тис. грн	221330	287606	66276	29,94
1. Необоротні активи, тис. грн	73128	68688	-4440	-6,07
- в % до активів	33,04	23,88	-9,16	x
2. Оборотні активи, тис. грн	148202	218918	70716	47,72
- в % до активів	66,96	76,12	9,16	x
2.1. Запаси, тис. грн	109708	129353	19645	17,91
- в % до активів	49,57	44,98	-4,59	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн	7865	5189	-2676	-34,02
- в % до активів	3,55	1,8	-1,75	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	30629	84376	53747	175,48
- в % до активів	13,84	29,34	15,5	x

Продовження табл. 2.12

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x

З табл. 2.12 видно що на кінець звітного року порівняно з початком активи ТОВ «Дружба СВК» збільшилися на 66276 тис. грн або на 29,94% це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 70716 тис. грн або 47,72% також відбулось зменшення необоротних активів на 4440 тис. грн або 6,07%. В структурі активів на початок року найбільш питому вагу займали оборотні активи 66,96%, питома вага необоротних активів склала 33,04%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства збільшилась питома вага оборотних активів та, відповідно, зменшилась частка необоротних активів на 9,16 % п.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13.

З табл. 2.13 видно, що оборотні активи на кінець звітного року порівняно з початком збільшилися на 70716 тис. грн або 47,72 % це відбулось за рахунок збільшення запасів на 19645 тис. грн або 17,91 %, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій - на 53747 тис. грн або в 1,75 р., також відбулось зменшення дебіторської заборгованості на 2676 тис. грн або на 3,78%. В структурі оборотних активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси - 74,03%, частка грошових коштів та фінансових інвестицій – 20,67%, дебіторської заборгованості 5,3%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: збільшилась питома вага грошових коштів

та фінансових інвестицій на 17,87%п. та відбулося зменшення питомої ваги запасів на 14,94 %п. та дебіторської заборгованості на 2,93%п.

Таблиця 2.13 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн, в тому числі:	148202	218918	100	100	70716	x	47,72	100
– запаси	109708	129353	74,03	59,09	19645	-14,94	17,91	27,78
– дебіторська заборгованість	7865	5189	5,3	2,37	-2676	-2,93	-34,02	-3,78
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	30629	84376	20,67	38,54	53747	17,87	в 1,75р.	76
– інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-	-	-

Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.14. З табл. 2.14 видно, що в звітному році порівняно з попереднім загальна величина оборотного капіталу ТОВ «Дружба СВК» збільшилась на 70716 тис. грн або на 47,72%. Це відбулось за рахунок збільшення капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 10806 тис. грн або на 21,22% та капіталу розміщеного в сфері обігу на 59910 тис. грн або на 61,58%. В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, розміщений в сфері обігу 65,64%, питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва склала 34,36%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі оборотного капіталу: зменшилась питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва та відповідно збільшилась питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу на 6,16%.

Таблиця 2.14 – Аналіз структури розміщення оборотних активів
ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн	%	абс.	%	за стру- кту- рою
1. Сфера виробництва в тому числі:	50917	34,36	61723	28,2	10806	21,22	-6,16
– виробничі запаси*	19966	13,47	26461	12,09	6495	32,53	-1,38
– незавершене виробництво*	20317	13,71	23176	10,59	2859	14,07	-3,12
– поточні біологічні активи	10634	7,18	12086	5,52	1452	13,65	-1,66
– витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	97285	65,64	157195	71,8	59910	61,58	6,16
– готова продукція*	58791	39,67	67630	31,89	8839	15,03	-7,78
– грошові кошти	30629	20,67	84376	36,54	53747	в 1,75р.	15,87
– дебіторська заборгованість	7865	5,3	5189	2,37	-5676	-72,17	-2,93
– товари*	-	-	-	-	-	-	-
– інші**	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотний капітал	148202	100	218918	100	70716	47,72	-

Аналіз використання оборотних активів підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз використання оборотних активів
ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Поперед- ній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (то- варів, робіт, послуг), тис. грн	143652	171390	27738	19,31
2. Середньорічні залишки оборотних акти- вів, * тис. грн, в т.ч.	133699,5	183560	49860,5	37,29
2.1. Запаси*	92515	119530,5	27015,5	29,2
2.2. Кошти в розрахунках*	5337	6527	1190	22,3
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові ін- вестиції*	35746	57502,5	21756,5	60,84
2.4. Інші оборотні активи*	-	-	-	-
3. Кількість днів в періоді	360	360	-	-
4. Одноденна виручка, тис. грн.	399,03	476,08	77,05	19,31
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн	371,39	509,89	138,5	37,29

Продовження табл. 2.15

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн	-	-	-	-
7. Коефіцієнт оборотності	1,07	0,93	-0,14	-13,08
8. Коефіцієнт завантаженості	0,93	1,07	0,14	15,05
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	335,0	385,6	50,5	14,23
9.1. В запасах	232	251,1	19,1	8,23
9.2. В коштах в розрахунках	13,4	13,7	0,3	2,24
9.3. В грошових коштах	89,6	120,8	31,2	34,82
9.4. В інших оборотних активах	-	-	-	-
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн	x	25749,45	x	x
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн	x	-	x	x

Розрахунки, наведені в табл. 2.15, свідчать що ефективність використання оборотних коштів ТОВ «Дружба СВК» в звітному році порівняно з попереднім погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,14 обороти, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,14 та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 50,5 днів (за рахунок збільшення часу перебування коштів в запасах – на 19,1 днів, коштів в розрахунках на 0,3 дня, та часу перебування в грошових коштах на 31,2 дні). Це призвело до економії оборотних коштів у розмірі 25825,93 тис. грн

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

З табл. 2.16 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного року порівняно з початком року зменшилась на 2676 тис. грн або на 34,02%. Це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 423 тис. грн або на 100%, дебіторської заборгованості за розрахунками на 3897 тис. грн або 52,58% та збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 1644 тис. грн або в 54,8 р..

Таблиця 2.16 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	7865	5189	100	100	-2676	х	34,02	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	423	-	5,38	-	-423	-5,38	-100	15,8
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **: <ul style="list-style-type: none"> – за виданими авансами – з бюджетом, 	7412	3515	94,24	67,74	-3897	-26,5	-52,58	145,63
	7412	2531	94,24	48,78	-4881	-45,46	-65,85	182,4
	-	984	-	18,96	984	18,96	-	-36,77
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	30	1674	0,38	32,26	1644	31,88	в 54,8 р.	-61,43

В структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК» на початок звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за розрахунками – 94,24% дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги склала 5,38%, а частка іншої поточної дебіторської заборгованості склала 0,38%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»: зменшення частки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 5,38%п., дебіторської заборгованості за розрахунками на 26,5%п. та збільшення частки іншої дебіторської заборгованості на 31,88%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК» за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення заборгованості	
		тис. грн	%	тис. грн	%	за товари, роботи, послуги	іншої поточної
Попередній рік	Всього, в тому числі:	423	100	30	100	х	х
	– до 12 місяців	423	100	30	100	х	х
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	х	х
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	х	х
Звітний рік	Всього, в тому числі:	-	-	1674	100	-423	1644
	– до 12 місяців	-	-	1674	100	-423	1644
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	-	-

З таблиці 2.17 видно що в попередньому році дебіторська заборгованість за товари роботи послуги ТОВ «Дружба СВК» погашається у найкоротший термін до 12 місяців, а в звітному році вона відсутня. В звітному році 100% іншої дебіторської заборгованості погашається у найкоротший термін до 12 місяців. Ці зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК» та свідчать про найшвидше отримання грошових коштів від дебіторів.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів ТОВ «Дружба СВК»*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн	221330	287606	66276	29,94
1. Власний капітал, тис. грн	202468	267773	65305	32,25
– в % до усіх джерел	91,48	93,1	1,62	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн	129340	199085	69745	53,92
– в % до усіх джерел	58,44	69,22	10,78	х

Продовження табл. 2.18

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн	12487	8203	-4284	-34,31
– в % до усіх джерел	5,64	2,85	-2,79	х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн	2902	2775	-127	-4,38
– в % до усіх джерел	1,31	0,96	-0,35	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн	9585	5428	-4157	-43,37
– в % до усіх джерел	4,33	1,89	-2,44	-56,35
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	6375	11630	5255	82,43
– в % до усіх джерел	2,88	4,05	1,17	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн	3338	5834	2496	74,78
– в % до усіх джерел	1,51	2,03	0,52	х
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн	3338	5834	2496	74,78
– в % до усіх джерел	1,51	2,03	0,52	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн	3036	5542	2506	82,54
– в % до усіх джерел	1,37	1,93	0,56	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
3.4. Інші поточні зобов'язання	1	254	253	253
– в % до усіх джерел	0,01	0,09	0,09	х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис. грн	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х

З таблиці 2.18 видно що на кінець року порівняно з початком року джерела формування активів ТОВ «Дружба СВК» збільшились на 66276 тис. грн або 29,94 % це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 65305 тис. грн або 32,25%, поточних зобов'язань і забезпечень на 5255 тис. грн або 82,43% також відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 4284 тис грн або 34,31%. В продовж двох років підприємство мало власний оборотний капітал, при цьому на кінець звітного року відбувається його збільшення, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

В структурі джерел формування активів ТОВ «Дружба СВК» на початок звітного року найбільшу питому вагу займає власний капітал 91,48%, частка довгострокових зобов'язань і забезпечень склала 5,64% та поточних зобов'язань і забезпечень 2,88 %. На кінець року відбуваються наступні зміни в структурі

джерел формування активів, збільшується питома вага власного капіталу до 93,1% та поточних зобов'язань і забезпечень до 4,05% , зменшується питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень до 2,85%. Дані зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн, в тому числі:	202468	267773	65305	32,25
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн	285	285	0	0
– в % до власного капіталу	0,14	0,11	-0,03	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн	56211	69196	12985	23,1
– в % до власного капіталу	27,76	25,84	-1,92	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн	145972	198292	52320	35,84
– в % до власного капіталу	72,1	74,05	1,95	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x

З табл. 2.19 видно, що власний капітал ТОВ «Дружба СВК» в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 65305 тис. грн або на 32,25%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку підприємства на 52320 тис. грн або на 35,84%, резервного капіталу на 12985 тис. грн, величина зареєстрованого (пайового) капіталу не змінилася. Власний капітал ТОВ «Дружба СВК», як в попередньому році так й в звітному році формувався переважно за рахунок нерозподіленого прибутку а також інших складових: зареєстрованого (пайового) капіталу та резервного капіталу.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Аналіз рентабельності капіталу ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн	47158	66181	19023
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн*, в тому числі:	207102,5	254468	47365,5
2.1. Основного капіталу*	73403	70908	-2495
2.2. Оборотного капіталу*	133699,5	183560	49860,5
а) в тому числі – власного оборотного капіталу*	106003	164212,5	58209,5
3. Рентабельність капіталу, %	22,77	26,01	3,24
4. Рентабельність основного капіталу, %	64,25	93,33	29,08
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	35,27	36,05	0,78
6. Рентабельність власного оборотного капіталу**, %	44,49	40,3	-4,19

З таблиці 2.20 видно що в звітному році відбулось збільшення показників рентабельності капіталу: рентабельності всього капіталу на 3,24%п., рентабельності основного капіталу на 29,08%п. та рентабельності оборотного капіталу на 0,78%п. і зменшення рентабельності власного оборотного капіталу на 4,19%п., що пов'язано переважно зі збільшенням величини чистого прибутку на 19023 тис. грн та середньорічної величини відповідного капіталу: всього капіталу на 47365,5 тис. грн, оборотного капіталу на 49860,5 тис. грн та зменшення основного капіталу на 2495 тис. грн, дані зміни позитивно характеризують діяльність ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.21. З таблиці 2.21 видно що на кінець звітнього року порівняно з початком кредиторська заборгованість ТОВ «Дружба СВК» збільшилась на 2759 тис. грн або 90,85% це відбулось за рахунок збільшення складових кредиторської заборгованості: за розрахунками на 2506 тис. грн або 82,54% та інших поточних зобов'язань на 253 тис. грн або в 253 разів .

Таблиця 2.21 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	3037	5796	100	100	2759	x	90,85	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	3036	5542	99,97	95,62	2506	-4,35	82,54	90,83
– за довгостроковими зобов’язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1385	-	45,6	0	-1385	-45,6	-100	-50,2
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	145	222	4,77	3,83	77	-0,94	53,1	2,79
– з оплати праці	461	703	15,18	12,13	242	-3,05	52,49	8,77
– за одержаними авансами	-	3427	0	59,13	3427	59,13	100	124,21
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1045	1190	34,42	20,53	145	-13,89	13,88	5,26
1.3. Інші поточні зобов’язання	1	254	0,03	4,38	253	4,35	в 253 р.	9,17

В структурі кредиторської заборгованості на початок поточного року найбільшу питому вагу заборгованості за розрахунками 99,97%, питома вага іншої поточної заборгованості склала 0,03 %. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості на 4,35%п. та відповідно зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 4,35%п. відповідно.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фі-

нансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.22.

Таблиця 2.22 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн	Кредиторська заборгованість, тис. грн	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн	-	-	-	-
2. За розрахунками*:	3515	5542	3515	2027
– з бюджетом,	984	-	984	-
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	2531	-	2531	-
– зі страхування	-	222	-	222
– з оплати праці	-	703	-	703
– за одержаними (отриманими) авансами	-	3427	-	3427
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	1190	-	1190
3. Інші види заборгованості	1674	254	1420	-
Всього	5189	5796	4935	607

З таблиці 2.22 видно що на кінець звітного року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 607 тис. грн., це відбулось за рахунок перевищення заборгованості за розрахунками на 2027 тис. грн

Аналіз фінансової стійкості. Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.23.

З табл. 2.23 видно що за досліджуваний період ТОВ «Дружба СВК» мало достатньо власних оборотних коштів для покриття запасів навіть з урахуванням короткострокових кредитів банку, у підприємства не виникає потреба в джерелах, що послаблюють напругу тому фінансова ситуація є абсолютно стійкою.

Таблиця 2.23 – Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Дружба СВК» за
узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис. грн		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал	156344	202468	267773
2. Необоротні активи	73678	73128	68688
3. Наявність власних оборотних коштів	82666	129340	199085
4. Короткострокові кредити банків	-	3338	5834
5. Загальна величина джерел формування запасів	82666	132678	204919
6. Запаси	69416	99074	117267
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	13250	30266	81818
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	13250	33604	87652
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу	-	-	-
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Абсолютна стійкість	Абсолютна стійкість	Абсолютна стійкість

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.24.

Таблиця 2.24 – Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Дружба СВК»
за частковими показниками

Показники	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Норматив- не значен- ня
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	0,811	0,915	0,931	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	0,234	0,093	0,074	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	82666	129340	199085	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності вла- сного капіталу ($K_{ман}$)	0,529	0,639	0,743	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (K_3)	0,694	0,873	0,909	0,1

З табл. 2.24 видно що коефіцієнт автономії впродовж досліджуваного пе-
ріоду відповідає нормативному значенню що демонструє збільшення величини

власного капіталу ТОВ «Дружба СВК». Коефіцієнт співвідношення власних та залучених коштів також знаходиться в межах норми, що пов'язано зі зменшенням залучених коштів. Показник наявності власних оборотних коштів впродовж двох років збільшується. Коефіцієнт маневреності власного капіталу на початок попереднього року відповідає нормі, а на кінець та початок звітнього року значно перевищує нормативне значення. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами в попередньому році не відповідає нормативному значенню, а на кінець звітнього року показник збільшується, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Таким чином за результатом аналізу фінансової стійкості ТОВ «Дружба СВК» можна зробити висновок про достатньо стійкий його фінансовий стан впродовж досліджуваного періоду.

Аналіз ймовірності банкрутства. Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Дружба СВК» здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «Дружба СВК» за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули (2.4) [13].

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0579 \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (2.4)$$

$$Z_{\text{нпер.}} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 23,25 + 0579 \cdot \frac{18862}{221330} = -25,3$$

$$Z_{\text{зв.}} = -0.3877 - 1.0736 \cdot 18,82 + 0579 \cdot \frac{19833}{287606} = -20,55$$

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

Рівень Z-показника, за двох факторною моделлю Альтмана як в звітному так й в попередньому роках $Z < 0$, що свідчить про низький рівень банкрутства ТОВ «Дружба СВК».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою формули (2.5) [13].

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2.5)$$

Таблиця 2.25 – Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Порядок розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	0,67	0,76
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}}$;	0,21	0,23
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}}$;	7,4	5,69
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}}$.	0,65	0,6

$$Z_{\text{попер.}} = 1,03 * 0,67 + 3,07 * 0,21 + 0,66 * 7,4 + 0,4 * 0,65 = 6,479$$

$$Z_{\text{звіт.}} = 1,03 * 0,76 + 3,07 * 0,23 + 0,66 * 5,69 + 0,4 * 0,6 = 5,484$$

Рівень Z-показника, за моделлю Спрінгейта (табл.2.25) як в звітному так й в попередньому роках $Z < 0$, що свідчить про неможливість віднесення до категорії потенційних банкрутів ТОВ «Дружба СВК».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.26

З табл. 2.26 видно, що рівень більшості показників за системою Бівера в звітному та попередньому роках відповідають I групі, що свідчить про позитивну тенденцію та стійкий фінансовий стан ТОВ «Дружба СВК».

Таблиця 2.26 – Система показників Бівера ТОВ «Дружба СВК»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
			Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	2,946	3,789	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	23,25	18,82	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	22,77	26,01	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,085	0,069	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власними оборотними коштами	0,584	0,692	0,4	$\leq 0,30$	$= 0,06$

Висновки до другого розділу

В даному розділі наведена техніко-економічна характеристика, розраховані основні фінансово-економічні показники, розглянуто аналіз ліквідності балансу та проведений фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки.

Проведений фінансово-економічний аналіз дозволяє зробити висновок про наявність тенденції до покращення діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки.

Також у розділі розглянуто питання аналізу ліквідності балансу підприємства. За результатами дослідження зроблено висновок, що визначення категорії «ліквідність підприємства» не єдиним в економічній літературі, спостерігається багатоваріантність дефініцій цього терміну, проте в економічній літературі переважно розглядаються питання аналізу показників ліквідності балансу, не враховуючі особливостей діяльності підприємства. За результатами аналізу ліквідності балансу підприємства, можна зробити висновок його платоспроможність та стійкість фінансового стану. Аналіз ліквідності балансу за абсолютними показниками – це аналіз ліквідності балансу, який полягає в порівнянні коштів активу, згрупованих за рівнем їх ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, об'єднаними за строками їх погашення і в порядку зростання цих строків. Аналіз ліквідності балансу підприємства може бути доповнений розрахунком і аналізом відносних показників. В економічній літературі пропонують для визначення рівня ліквідності балансу підприємства використовувати альтернативну методологію – розрахунок так званого «єдиного інтегрального показника ліквідності».

3. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ТА АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ БАЛАНСУ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Метою організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності. Схематичне відображення організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» наведено на рис. 3.1.

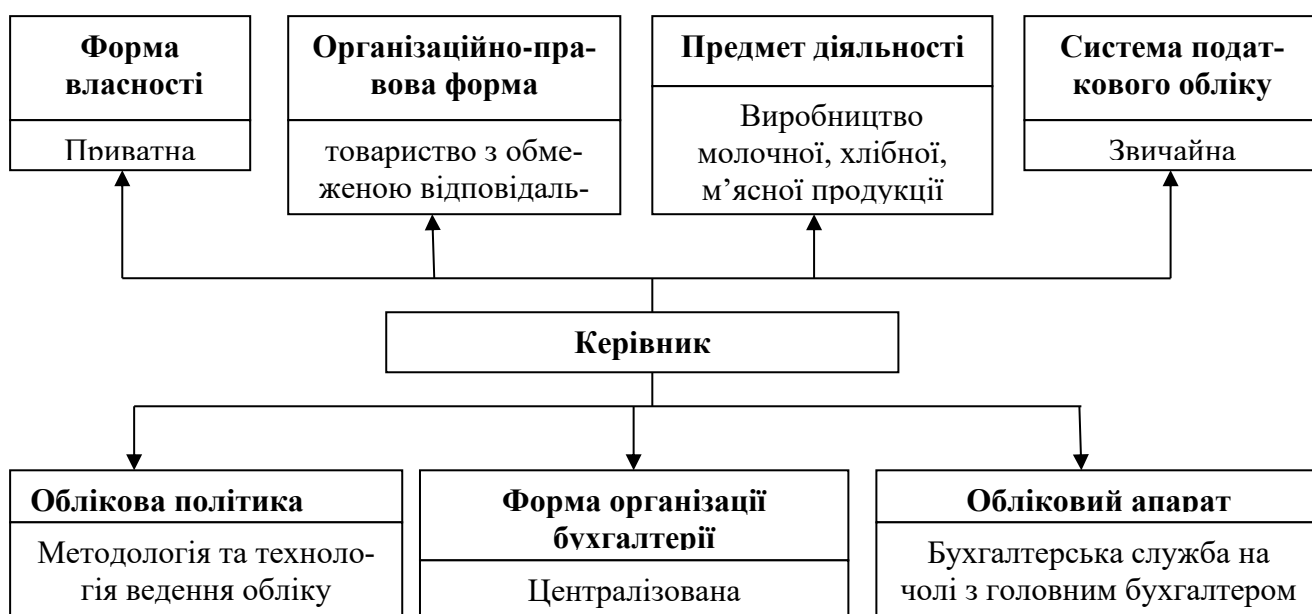

Рис.3.1 – Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК»

Ведення оперативного, бухгалтерського та статистичного обліку забезпечує єдину систему обліку на ТОВ «Дружба СВК».

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на місці (цех, склад) й забезпечує негайне спостереження та реєстрацію визначених виробничих та комерційних операцій і інших факторів господарської діяльності підприємства.

Оперативний облік слугує для оперативного планування й поточного спостереження за розвитком виробництва. Він охоплює господарські та виробничі операції, що не мають безпосереднього відображення на рахунках

бухгалтерського обліку. За допомогою оперативного обліку одержують дані про щоденний випуск продукції, щоденне відвантаження та реалізацію продукції, про витрати сировини та інших матеріальних цінностей, трудові витрати, додержання умов договірних поставок тощо. Дані для оперативного обліку одержують шляхом безпосереднього спостереження фактів господарської та виробничо-фінансової діяльності даного підприємства.

Статистичний облік являє собою планомірне збирання та вивчення масових кількісних і якісних явищ і закономірностей розвитку за конкретних умов місця та часу (перепис наявності обладнання, визначення середньої заробітної плати працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість та якість виробленої продукції, використання робочого часу, чисельності населення тощо).

Дані про господарські та виробничі зміни на підприємстві статистичний облік одержує з оперативного та бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік являє собою спосіб документального спостереження, відображення та контролю за господарською й фінансовою діяльністю даного підприємства, а також система збирання, вимірювання, обробки, інтерпретації та передачі інформації про господарську діяльність підприємства внутрішнім та зовнішнім користувачам для прийняття оптимальних рішень. На відміну від інших видів обліку бухгалтерський облік забезпечує суцільну реєстрацію всіх господарських операцій на підставі документів первинного обліку.

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК»:

- самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку;
- визначає облікову політику підприємства;
- розробляє систему та форму управлінського обліку, звітності та контролю господарських операцій, визначає право робітників на підписання

документів;

- затверджує правила документообігу, також технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків та реєстрів аналітичного обліку.

Згідно з ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створена бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером. У ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку. Структура бухгалтерської служби ТОВ «Дружба СВК» наведена на рис. 3.2.

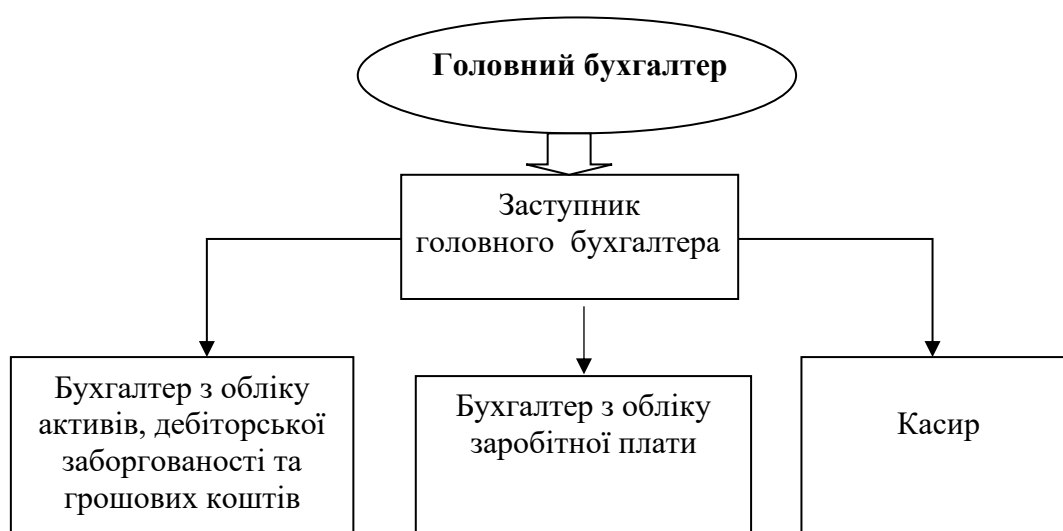

Рис. 3.2 – Структура бухгалтерської служби ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покладено на головного бухгалтера. Головний бухгалтер забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

Штат бухгалтерії у ТОВ «Дружба СВК» складається з головного бухгалтера Узунової І.Д., заступника головного бухгалтера Влаєва С.С., а також 2

бухгалтерів, кожен з яких відповідає за свою частку роботи згідно посадової інструкції та касира (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Склад бухгалтерії та зміст службових обов’язків бухгалтерів ТОВ «Дружба СВК»*

Посада	Скорочений зміст службових обов’язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Заступник головного бухгалтера	Здійснює контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку зобов’язань і господарських операцій (реалізація послуг, розрахунків з постачальниками та замовниками за надані послуги, рух грошових коштів на валютних і гривневих рахунках). Веде оперативний облік надходжень і платежів грошових коштів, здійснювати обов’язковий продаж частини валютної виручки, розміщує вільні грошові кошти на банківських депозитних внесках, складає щомісячні оперативні дані про рух грошових коштів за транзитним і поточними рахунками підприємства. Бере участь у розробці та здійсненні заходів, спрямованих на дотримання фінансової дисципліни та раціональне використання ресурсів.
Бухгалтер з обліку активів, дебіторської заборгованості та грошових коштів	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з обліку заробітної плати	Здійснює прийом, аналіз і контроль табелів обліку робочого часу і готує їх до лічильної обробки. Приймає і контролює правильність оформлення листків про тимчасову непрацездатність, довідок з догляду за хворими та інших документів, що підтверджують право на відсутність працівника на роботі, готує їх до лічильної обробки, а також для складання встановленої бухгалтерської звітності. Здійснює нарахування заробітних плат працівникам підприємства, здійснює контроль за витрачанням фонду оплати праці. Здійснює реєстрацію бухгалтерських проводок та їх рознесення.
Касир	Здійснює операції, пов’язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності. Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання. Підписує прибуткові касові ордери та видаткові документи відразу після одержання або видавання по них готівки, а на доданих до них документах ставить штамп «Сплачено».

*складено за даними наказу про облікову політику ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Бухгалтерський облік ґрунтується на первинній інформації. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що власник підприємства несе відповідальність за організацію обліку на ТОВ «Дружба СВК» таким чином, щоб всі господарські операції, які відбуваються

в межах господарсько-фінансової діяльності підприємства були задокументовані.

Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, є основою для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій. Вони складаються під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення на паперових або машинних носіях. Для контролю та впорядкування обробки даних на підставі первинних документів складають зведені облікові документи. Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

Головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК» розробляє графік документообігу. Графік регламентує строки складання, подання, обробки первинних документів, визначає перелік таких документів та час їх обробки, перелік посадових осіб, відповідальних за складання документу, порядок передачі цих документів по інстанціям для обробки, строк надходження документів до бухгалтерії, порядок проходження та обробки документів в бухгалтерії до складання фінансової звітності, строк передачі документів в архів.

Графік складається в двох примірниках: перший передається структурному підрозділу, інший - зберігається у головного бухгалтера. Графік документообігу складається в цілому за обліковою ділянкою. Контроль за дотримання графіка документообігу на підприємстві здійснюється головним бухгалтером.

Для складання фінансової звітності відповідно до чинних нормативних актів і надання її користувачам керівництво ТОВ «Дружба СВК» формує облікову політику: обирає принципи, методи та процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства, забезпечити зіставність показників фінансових звітів. Облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються для складання і подання фінансової звітності. Основна мета - забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства,

результати діяльності, які необхідні для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

Документальне оформлення облікової політики ТОВ «Дружба СВК» здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства, який після затвердження набуває статусу юридичного документу. Наказ про облікову політику являється основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма працівниками.

Для регламентації праці окремих облікових робітників головний бухгалтер складає посадові інструкції бухгалтерів. При складанні посадових інструкцій головний бухгалтер визначає склад робіт для кожного виконавця, при розподілі обов'язків та прав робітників визначає виконання тільки властивих їм функцій, забезпечує повний обсяг всього облікового процесу та визначає персональну відповідальність кожного робітника.

Відповідно чинному законодавству підприємство самостійно визначає форму обліку, про що зазначається в Наказі про облікову політику. Форма ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК» – автоматизована. При цьому синтетичними та аналітичними обліковими регістрами є машинограми.

Основним способом реєстрації господарських операцій в обліку є введення в програму документів, що відповідають первинним документам бухгалтерського обліку – бухгалтерські проводки за документами, будь-які регістри аналітичного та синтетичного обліку, а також звітність формуються автоматично. Схема автоматизованої форми обліку на ТОВ «Дружба СВК» наведена на рис. 3.3.

Дана програма дозволяє вести аналітичний облік рахунками в будь-якому розрізі та ступені деталізації (субконто). Під час дослідження було виявлено, що при застосуванні програми можна обліковувати всі виробничі процеси, починаючи з купівлі сировини та матеріалів до реалізації готової продукції.

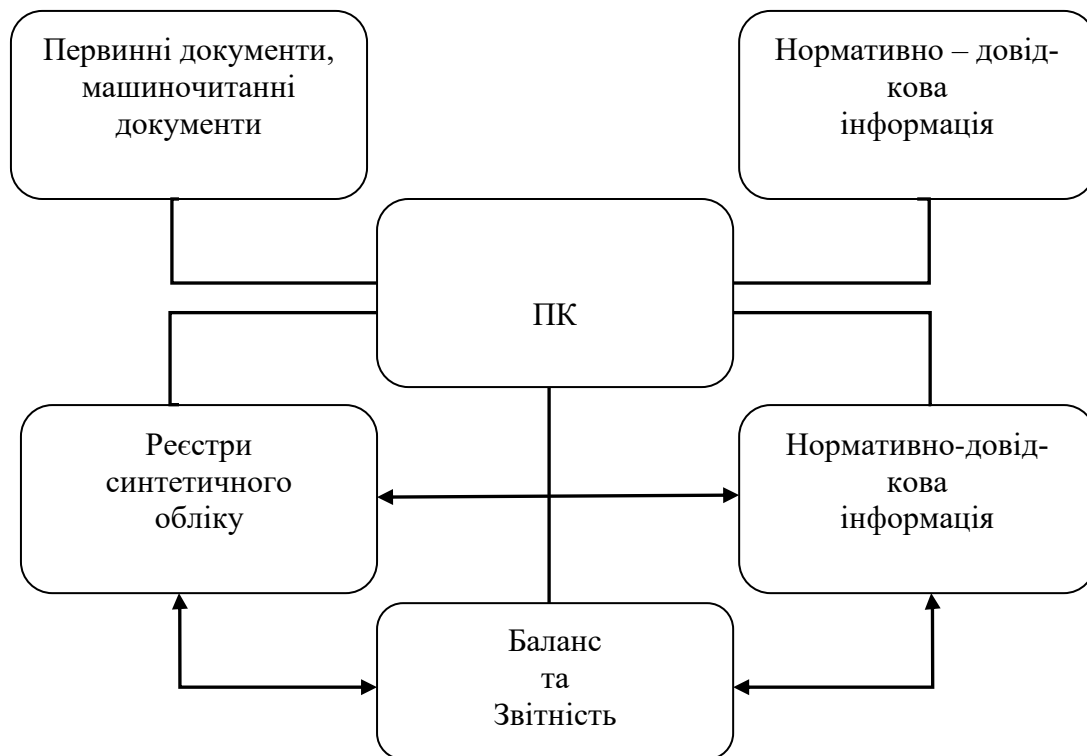

Рис. 3.3 – Схема автоматизованої форми обліку на СВК «Дружба»

При цьому всі виробничі операції будуть автоматично відображені у бухгалтерському та податковому обліку. Всі витрати, які буди протягом періоду будуть відображатися на рахунках обліку витрат.

На підставі даних бухгалтерського обліку складається фінансова звітність. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Фінансову звітність підписує керівник та головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК». Фінансова звітність складається з: форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми №3 «Звіт про рух грошових коштів», форми №4 «Звіт про власний капітал» і форми №5 Примітки до річної фінансової звітності».

Перед складанням річної фінансової звітності у ТОВ «Дружба СВК» обов'язково проводять інвентаризацію активів та зобов'язань підприємства.

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel.

У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб.

У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, вона дозволяє спростити вирішення завдань і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах ТОВ «Дружба СВК».

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. При цьому проміжна звітність складається щоквартально зростаючим підсумком з початку звітного року в складі Балансу та Звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Річну звітність подають не пізніше 20 лютого, наступного за звітним роком. Рух документів на підприємстві від моменту їх складання (або отримання від інших підприємств та організацій), періоду обробки та до передачі в архів становить документообіг.

3.2. Облік касових операцій ТОВ «Дружба СВК»

ТОВ «Дружба СВК» в своїй діяльності використовує розрахунки готівкою, яка знаходиться в касі. Каса – це спеціально обладнане та ізольоване приміщення, яке призначене для приймання, видачі та тимчасового зберігання готівки.

Касир ТОВ «Дружба СВК» – матеріально відповідальна особа, на яку покладено функції щодо видачі-приймання готівки.

На ТОВ «Дружба СВК» касові операції здійснюються відповідно Положення про ведення касових операцій в національній валюті України № 148 із змінами та доповненнями, затвердженому Постановою НБУ від 29.12.2017 р. зі змінами та доповненнями.

На ТОВ «Дружба СВК» доступ у приміщення каси особам, що не мають відношення до її роботи, забороняється. У період здійснення касових операцій у

приміщенні каси перебуває тільки касир підприємства, а двері в касу замкнені з внутрішнього боку.

Перш ніж відкрити приміщення каси і металеві шафи, касир оглядає цілість замків, дверей, віконних ґрат і печаток, пересвідчується в справності охоронної сигналізації. У разі пошкодження або зняття печатки, поломки замків, дверей або ґрат касир зобов'язаний негайно доповісти про це керівнику підприємства, який повідомляє органи внутрішніх справ і вживає заходів з охорони каси до прибуття працівників міліції.

Для каси ТОВ «Дружба СВК» встановлено ліміт в розмірі 15 тис.грн. Це граничний розмір готівки, що може залишатися в касі підприємства на кінець робочого дня. Для контролю за дотриманням ліміту залишок готівки визначається в касовій книзі щоденно.

На ТОВ «Дружба СВК» касові операції оформляються прибутковими і видатковими касовими ордерами, типові форми і порядок заповнення яких затверджені наказом Правління НБУ № 148 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні».

Усі надходження і видача готівки в національній валюті підприємства відображають у касовій книзі (типова форма КО-4). Для оприбуткування готівки в касу на СВК «Дружба» оформляється прибутковий касовий ордер (типова форма КО-1). До нього заповнюється квитанція, яка завіряється печаткою підприємства і вручається особі, що внесла готівку.

Якщо готівка надійшла з банку, квитанція не заповнюється, або ж заповнюється і без печатки прикріплюється до виписки банку. Видача готівки з каси ТОВ «Дружба СВК» проводиться за видатковими касовими ордерами (типова форма КО-2) або належно оформленими платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями (далі – видаткові документи). Документи на видачу готівки підписують керівник і головний бухгалтер. До видаткових ордерів можуть додаватися заява на видачу готівки, розрахунки тощо. Якщо на доданих до видаткових касових ордерів документах, заявах, рахунках тощо є дозвільний напис керівника, то підпис керівника на прибуткових касових ордерах не обов'язковий.

Якщо видатковий документ складений на видачу готівки кільком особам, то одержувачі також пред'являють паспорти чи документи, що їх замінюють, і розписуються у відповідній графі документа. Видача готівки з каси, що не підтверджена розписом одержувача у видатковому документі, для виведення залишку готівки в касі не приймається. Видача готівки особам, яких немає в штатному розписі підприємства, проводиться за видатковими касовими ордерами, що виписуються окремо на кожну особу, або за окремою відомістю.

Видачу готівки касир на ТОВ «Дружба СВК» проводять тільки особі, зазначеній у видатковому документі. Якщо видача готівки проводиться за дорученням, оформленим у встановленому порядку згідно з чинним законодавством, у тому числі й особи, що не має змоги в зв'язку з хворобою або з інших поважних причин поставити розпис власноручно, то в тексті ордера після прізвища, імені та по батькові одержувача готівки бухгалтерія зазначає прізвище, ім'я та по батькові особи, якій доручено одержати готівку. Якщо видача готівки проводиться за відомістю, то перед розписом про одержання грошей касир робить у ній напис: «За довіреністю». Видача готівки за дорученням проводиться відповідно до вимог, передбачених у Положенні 148. Довіреність залишається у касира і додається до видаткового касового ордера або відомості.

Виплати, що пов'язані з оплатою праці проводяться касиром підприємства за платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями або за видатковими касовими ордерами на кожного одержувача.

На титульній сторінці платіжної (розрахунково-платіжної) відомості робиться дозвільний напис про видачу готівки за підписами керівника і головного бухгалтера або осіб, уповноважених керівником, із зазначенням строків видачі готівки і суми. Аналогічно може оформлятися й одноразова видача готівки на оплату праці (у разі відпустки, хвороби тощо), а також видача депонованих сум і готівки під звіт на витрати, пов'язані із службовими відрядженнями, кільком особам.

Касові документи у ТОВ «Дружба СВК» складаються в одному примірнику. Дійсні вони лише в день виписки. Виписуються в бухгалтерії,

реєструються в спеціальній книзі і передаються касиру для виконання. Кожний касовий ордер записується касиром у касову книгу під копірку в двох примірниках. Другий примірник касової книги служить звітом касира, який разом із касовими ордерами здається в бухгалтерію. До початку записів касова книга оформляється: сторінки нумеруються, аркуші прошнуровуються і скріплюються печаткою підприємства. На останній сторінці касову книгу підписує керівник й головний бухгалтер. Виправлення в прибуткових та видаткових касових документах забороняються.

Звіт касира з доданими касовими документами ретельно перевіряється в бухгалтерії і служить основою для бухгалтерського обліку касових операцій на рахунку 301 «Готівка в національній валюті».

Кореспонденція рахунків з обліку касових операцій у ТОВ «Дружба СВК» наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Кореспонденція рахунків з обліку касових операцій у ТОВ «Дружба СВК»*

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д-т	К-т	
1. Отримано кошти з поточного рахунку	301	311	15000
2. Надійшли гроші від покупців	301	361	5000
3. Повернуто невитрачений аванс підзвітними особами	301	372	250
4. Повернуто зайву суму виданої зарплати	301	661	120
5. Одержано виручку від реалізації товарів у роздрібній торгівлі	301	702	2000
6. Внесено грошові кошти на поточний рахунок	311	301	5000
7. Видано гроші підзвітній особі на господарські потреби або на відрядження	372	301	370

*складено за даними первинних документів ТОВ «Дружба СВК»

Узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній валюті по рахунку 30 «Готівка» здійснюється автоматизовано в машинограмах. Облікові регістри складаються щомісяця і підписуються головним бухгалтером, на підставі підсумкових сум облікових регістрів складається фінансова звітність.

Схематичне відображення документального оформлення касових операцій у ТОВ «Дружба СВК» наведено на рис. 3.4.

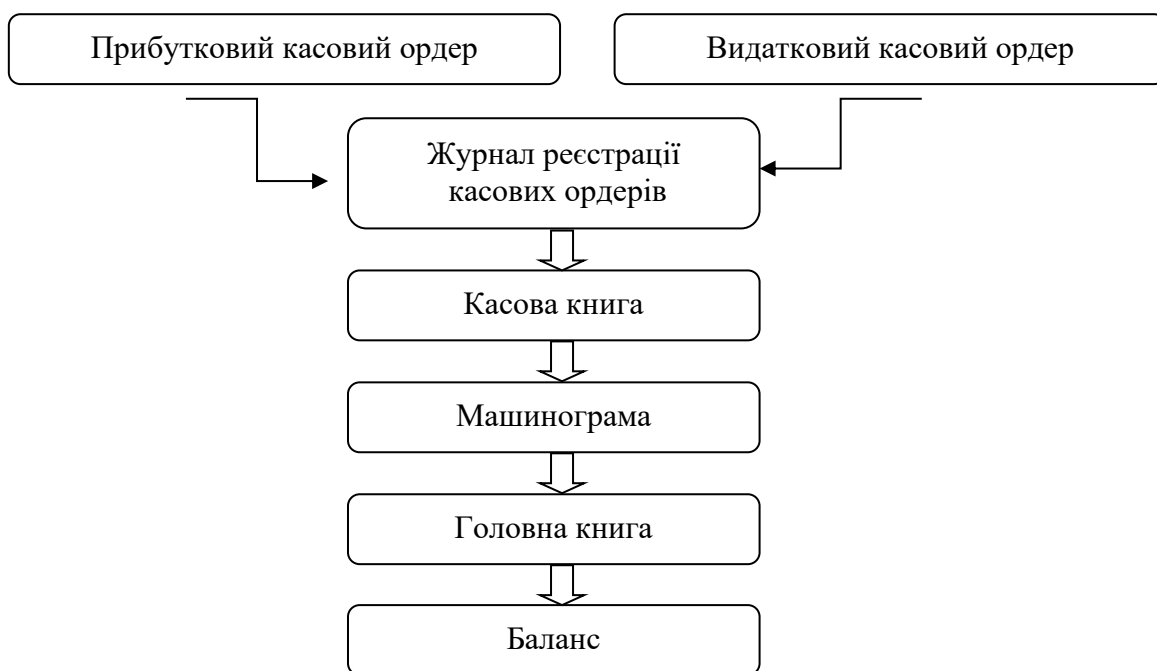

Рис.3.4 – Схематичне відображення документального оформлення касових операцій у ТОВ «Дружба СВК»

Інформація про грошові кошти у касі (касові операції) відображається у формах фінансовій звітності, наведених в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Розкриття інформації про касові операції у фінансовій звітності ТОВ «Дружба СВК»*

Номер та назва рахунку	Регістр обліку	Форми фінансової звітності					
		Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»		Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»		Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»	
		Стаття	Код рядка	Стаття	Код рядка	Стаття	Код рядка
30 «Готівка»	Машинограма	Готівка	1166	Залишки коштів на кінець року	3415	Готівка	640

Інвентаризація в касі ТОВ «Дружба СВК» проводиться згідно «Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», затвердженим постановою Правління Національного банку України № 148.

У строки, встановлені керівником підприємства, але не рідше одного разу на квартал та , у ТОВ «Дружба СВК» проводиться інвентаризація каси з

покупюрним перерахуванням усіх грошей і перевіркою інших цінностей, що знаходяться в касі.

Для проведення перевірки керівником ТОВ «Дружба СВК» видається наказ про проведення інвентаризації і призначення складу комісії. До складу комісії обов'язково включений представник бухгалтерії. Перевірка в приміщенні каси проводиться тільки в присутності касира. Залишок готівки в касі звіряється з даними обліку по касовій книзі. Особи, винні в систематичному порушенні касової дисципліни, притягаються до відповідальності у встановленому чинним законодавством порядку. Відповідальність за дотримання касової дисципліни покладається на керівника підприємства, головного бухгалтера, і касира.

Результати інвентаризації відображаються в акті про результати інвентаризації наявних коштів за формою, наведеною в додатку 1 до Положення № 148 та Інвентаризаційному описі цінностей і бланків суворої звітності. Акт підписується членами інвентаризаційної комісії та матеріально відповідальною особою. В акті зазначаються результати інвентаризації - суми нестачі або надлишку. Готівка, виявлена в касі, що не підтверджена касовими документами, є надлишком, який оприбутковується в касі та зараховується в дохід ТОВ «Дружба СВК». Сума нестачі стягується з винної особи. Також під час перевірки з'ясовуються дотримання ліміту грошових коштів в касі. Акт складається у двох примірниках: один примірник акта передається до бухгалтерії підприємства, а другий – залишається у матеріально відповідальної особи.

За результатами інвентаризації на 31.10.2022р. розбіжностей в обліку грошових коштів та відхилень при дотриманні ліміту каси у ТОВ «Дружба СВК» виявлено не було.

3.3. Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК» за 2021-2022 рр. здійснено за методикою розглянутою в п.2.2 кваліфікаційної роботи.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахунок абсолютних показників ТОВ «Дружба СВК» для аналізу ліквідності балансу 2022 р.

Показники активу балансу	Сума, тис. грн		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн		Платіжний результат, тис. грн	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи	30629	84372	$П_1$ – Найбільш Термінові зобов'язання	3037	5796	27592	78576
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко	7865	5189	$П_2$ – Коротко-строкові пасиви	3338	5834	4527	-645
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно	109708	129353	$П_3$ – Довгострокові пасиви	12487	8203	97221	121150
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами	73128	68688	$П_4$ – Постійні пасиви	202468	267773	-129340	-199085
<i>Баланс</i>	221330	287606	<i>Баланс</i>	221330	287606	-	-

З табл. 3.4 видно що баланс ТОВ «Дружба СВК» на початок звітнього року є абсолютно ліквідним тому, що виконуються всі нерівності, а на кінець звітнього року баланс не є абсолютно ліквідним тому, що не виконується друга нерівність.

На початок року: $A_1 > П_1$; $A_2 > П_2$; $A_3 > П_3$; $A_4 < П_4$.

На кінець року: $A_1 > П_1$; $A_2 < П_2$; $A_3 > П_3$; $A_4 < П_4$.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл.2.24) за допомогою табл. 3.5.

З табл. 3.5 видно, що відносні показники ліквідності перевищують нормативні значення, що свідчить про можливість ТОВ «Дружба СВК» покрити свої зобов'язання. Проте, необхідно звернути увагу, що занадто високі значення показників ліквідності можуть свідчити про неефективність використання поточних активів.

Таблиця 3.5 – Аналіз ліквідності ТОВ «Дружба СВК» за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
		На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності	= 2,0	49,81	23,25	18,82	-4,43
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,0	18,33	6,04	7,7	1,66
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2 [0,25...0,35]	17,08	4,8	7,26	2,46

Висновки до третього розділу

В розділі було розглянуто організацію бухгалтерського обліку, обліку касових операцій та здійснено аналіз ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК». Бухгалтерський облік здійснюється згідно з Наказом «Про облікову політику і організацію бухгалтерського обліку на підприємстві», згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку за допомогою автоматизованої форми.

Облік касових операцій здійснюється за допомогою первинних документів типової форми. Для обліку касових операцій у ТОВ «Дружба СВК» використовується рахунок 301 «Готівка в національній валюті». Узагальнення інформації з облік готівкових операцій ведеться у відповідних машинограмах та відображається у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», формі №3 «Звіт про рух грошових коштів», формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК» свідчить, що на початок звітного року він є абсолютно ліквідним тому, а на кінець звітного року баланс не є абсолютно ліквідним тому, що не виконується друга нерівність, відносні показники ліквідності перевищують нормативні значення, що свідчить про можливість ТОВ «Дружба СВК» покрити свої зобов'язання. Проте, необхідно звернути увагу, що занадто високі значення показників ліквідності можуть свідчити про неефективність використання поточних активів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В кваліфікаційній роботі були розглянуті питання організації і методики обліку касових операцій та аналізу ліквідності балансу на прикладі ТОВ «Дружба СВК».

В першому розділі було розглянуто економічну сутність обліку касових операцій: сутність грошових коштів, проведено аналіз підходів до визначення поняття «грошові кошти» в економічній літературі та нормативних актах, розглянуто їх класифікацію, задачі та нормативні документи з обліку касових операцій; документальне оформлення, рахунки та типову кореспонденцію рахунків з обліку касових операцій підприємства та інших грошових коштів, відображення інформації про касові операції у фінансовій звітності підприємства.

Аналіз економічної літератури та нормативних актів з питань визначення поняття грошових коштів, показав відсутність єдиного підходу до визначення поняття «грошові кошти», дозволив дійти висновку, що у нормативних актах перелічені тільки складові грошових коштів та відсутнє їх визначення, а в економічній літературі одні автори вважають грошові кошти активами, інші – доходами та надходженнями. Класифікація грошових коштів має важливе значення для ефективного управління ними на підприємстві.

В другому розділі проведений фінансовий аналіз діяльності та аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК», розглянуто думки вчених на дефініцію визначення категорію «ліквідність» в економічній літературі та наведено методику аналізу ліквідності балансу.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про наявність тенденції до покращення діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки. Так, що в звітному році порівняно з попереднім обсяг продукції зменшився: в натуральному виразі – 17,31%, в діючих цінах – на 31,42%, в порівняних цінах – на 17,31%. Середня оптова ціна за 1 т. продукції зменшилась на 17,06 %. Чистий дохід від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім збільшився більшими темпами (19,71%) ніж повна собівартість реалізованої продукції – 2,75 % (за рахунок

збільшення собівартості реалізованої продукції – на 24,22%, адміністративних витрат – на 3,72%, але зменшилися витрати на збут на 4,29 %). Це призвело до збільшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 3,4 коп.

Фінансовий результат до оподаткування був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 40,34%. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 14,04% та зменшення збитку від іншої операційної діяльності в 6,6 рази; негативний вплив здійснило зменшення прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності на в 228 разів та збільшення збитку від іншої діяльності на 109,21%.

За досліджуваний період на підприємстві відбулось погіршення використання: матеріальних ресурсів, про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,077 та збільшення матеріаломісткості на 1,25; трудових ресурсів, про що свідчить зменшення продуктивності праці 1 працівника облікового складу на 25,05%, при цьому середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу зросла на 5,17%; основних засобів, про що свідчить зменшення фондівіддачі на 0,045; рентабельності продукції на 2,46 % п. Динаміка даних показників негативно характеризує використання ресурсів підприємством.

Фондорентабельність в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 13,02%п., рентабельність виробництва – на 2,85 % п.

У третьому розділі було розглянуто організацію бухгалтерського обліку, та обліку касових операцій, також здійснено аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДРУЖБА СВК». Бухгалтерський облік здійснюється згідно з Наказом «Про облікову політику підприємства і організацію бухгалтерського обліку на підприємстві», згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку. Організацію обліку здійснює бухгалтерія на чолі із головним бухгалтером підприємства за допомогою автоматизованої форми. Облік касових операцій здійснюється у типових первинних документах: прибутковий касовий ордер; видатковий касовий ордер; журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів; касова книга. Для обліку касових операцій використовується рахунок 30 «Готівка». Узагальнення інформації з обліку

касових операцій здійснюється у відповідних машинограмах та відображається у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», формі №3 «Звіт про рух грошових коштів», формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Проведені при виконанні роботи дослідження показали, що у ТОВ «Дружба СВК» існує ряд недоліків. З метою удосконалення обліку касових операцій можна запропонувати:

- для забезпечення своєчасності здійснення грошових розрахунків – впровадження системи електронних платежів «Клієнт – банк», яка дозволяє скоротити час зі здійснення розрахунків – передачу розрахункових документів між банком і підприємством як у банк, так і на автоматизоване робоче місце бухгалтера підприємства; автоматичне архівування протоколів наприкінці дня;

- своєчасно оновлювати програмне забезпечення для автоматизованого ведення обліку;

- застосовувати заходи щодо покращення використання трудових та матеріальних ресурсів, а також основних засобів та оборотних коштів підприємства;

- регулярно проводити аналіз показників ліквідності балансу ТОВ «Дружба СВК», що дасть змогу отримати інформацію щодо ліквідності його балансу, платоспроможність та його фінансовий стан та дозволить контролювати та підтримувати стійкість фінансового стану підприємства на належному рівні.

На нашу думку, запропоновані заходи дозволять ТОВ «Дружба СВК» підвищити оперативність та спростити порядок роботи з банківською системою, підвищити результати діяльності, що в свою чергу позитивно вплине на фінансово-господарську діяльність підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.02.24 р.)

2. Загальні вимоги до фінансової звітності Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013р.№73 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 15.02.24 р.)

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення 15.02.24 р.)

4. Інструкція щодо застосування плану рахунків. Наказ Мінфіну України від 30.11.99 р. №291 зі змінами та доповненнями//режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 20.02.24 р.)

5. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку № 356 від 29.01.2000 р. (зі змінами та доповненнями): веб-сайт.URL: <http://www.ligazakon.ua>. (дата звернення: 20.02.2024 р.)

6. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148 (зі змінами та доповненнями): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0148500-17#Text> (дата звернення: 18.02.2024 р.)

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 14.05.2020: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 28.02.2024 р.)

8. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями: веб-сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.02.2024 р.)

9. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навч. посібник. 2-ге вид. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с.

10. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. 7-е вид., доп. і перероб.] Житомир: ПП «Рута», 2016. 832 с.

11. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній Г. Економічний аналіз : навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 487с.

12. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ. , 2001. 440 с.

13. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання, у 2-част., частина I / Укл. к.е.н., доцент Т.М. Ступницька. Одеса: ОНТУ, 2022. 57 с.

14. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти ступеню «Магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання, у 2-част., частина II / Укл. к.е.н., доцент Т.М. Ступницька. Одеса: ОНТУ, 2022. 76 с.

15. Косова Т., Сименко І. Фінансовий аналіз. К.: ЦУЛ, 2017, 440 с.

16. Лень В.С, Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні. К.: ВД «Професіонал», 2018. 608с.

17. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2011. 670с.

18. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304с.

19. Любушин Н.М. Економічний аналіз: підручник. Видавництво: ЮНИТИ- ДАНА, 2010. 576 с.

20. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 670 с.

21. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз: навч. посібник / за ред. Р.В. Федоровича. Тернопіль: Астон, 2010. 624 с.

22. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К., 2012. 647 с.
23. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К. : КНЕУ, 2004. 411 с.
24. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. 5-е вид., допов. І перероб. К.: Алерта, 2011. 976 с.
25. Чеснакова Л. С., Алексеєва А. В., Масалітіна В. В. Бухгалтерський облік: навч.посіб. / Київський нац.торговельно- економічний ун-т. К.: КНТЕУ, 2009. 397с.
26. Фінансовий аналіз / М.Д. Білик, О.В. Павловські, Н.М. Притуляк та ін. Київ.: КНЕУ, 2009. 592 с.
27. Фінансовий аналіз: навч. посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнекатаін.; за заг. ред. Школьник І. О. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
28. Бондаренко Н.М., Таран В.В. Організація обліку і контролю грошових коштів // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/17_2017/46.pdf (дата звернення 22.02.24 р.)
29. Бержанір І. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансового стану підприємств. URL: <http://jfub.donnu.edu.ua/index>. (дата звернення 22.03.24 р.)
30. Дерій М. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок // Економічний аналіз. 2010. Вип.6. С. 60-64
31. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення // Глобальні та національні проблеми економіки, 2016. вип.10. С.798-803. URL:<http://global-national.in.ua/archive/10-2016/167.pdf> (дата звернення 22.02.24 р.)
32. Мельниченко В. О. Методологічні основи обліку грошових потоків // Ефективна економіка. 2013. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2201> (дата звернення 15.02.24 р.)

33. Мосьондз О.Б., Мілай А.О. Оцінка платоспроможності та ліквідності підприємства в умовах кризи. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/212df5f9-6764-4c8f-a628-46f0105830a6/content>(дата звернення 22.03.24 р.)

34. Олександренко І. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства //Актуальні проблеми економіки. 2014. № 6. С. 419–426. URL: <http://catalog.issu.org.ua/orasunicod> (дата звернення 25.03.24 р.)

35. Осовська Г.В. , Юркевич О.О., Завадський Й.С. Економічний словник. К.: Кондор, 2007. 358 с.

36. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. 2011. С. 215-220.

37. Остафійчук С.М. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, вип. 20, ч. II С. 261-267

38. Онищенко О.В., Ткаченко І.В., Шапран О.І. Аналіз та оцінка ліквідності підприємства. URL:<http://global-national.in.ua/archive/14-2016/100.pdf> (дата звернення 22.03.24 р.)

39. Побережець О.В., Гусев А.О. Ліквідність балансу підприємства та методика її визначення // Приазовський економічний вісник. 2021. Вип. 2 (25). URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/42.pdf (дата звернення 25.03.24 р.)

40. Польова Т. В., Кравцова Ю. В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладі ПрАТ «Бондарівське» // Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/35.pdf (дата звернення 26.03.24 р.)

41. <http://www.vobu.com.ua/>

42. <http://buhgalter911.com/>

43. <http://zakon.rada.gov.ua>